No. 40. Donderdag 3 October 1912. 12de Jaargang.

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang.”

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . f 2.—

Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*

Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT. *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

Inhoud van dit nummer.

Vervolg-opgave van de ingekomen gelden ten behoeve van de noodlijdenden in de Kolonie Curaçao. — De Koloniale Begrooting voor 1913. — Eenige kleine aanteekeningen op de Ind. Begrooting. — Uit het Oranjeboek. — Uit de Oost-Indische Mail. — De Pest op Java. — Varia. — Suriname. — Feuilleton. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen. — Offic. Ber.

Vervolg-opgave van de ingekomen gelden ten behoeve van de noodlijdenden in de Kolonie Curaçao.

Reeds verantwoord	f 8350.15
C. te 's-Hage	„ 10.—
F. S. te Amsterdam	„ 1.50
Heidebloempje-verkoop te Helmond	„ 238.16
H. Z. te 's-Hage	„ 2.50
L. Th. S. te 's-Hage	„ 5.—
J. C. d'Engelbronner te 's-Hage	„ 5.—
Mevrouw S. S. te 's-Hage	„ 1.—
Mr. M. C. O. te Utrecht (De Bildt)	„ 5.—
Afdeeling Breda (heidebloempje)	„ 10.—
Afdeeling Breda	„ 3.31
Padvinders te Deventer	„ 0.21½
Padvinders te Deventer	„ 220.—
N. N. te Leiden	„ 25.—
Totaal	„ 8876.85½

Voor de opgave,

E. VAN ASSEN,
Secr. H. B. „Oost en West”.

De Koloniale Begrooting voor 1913.

III.

Ten opzichte van de taak aan de Inlandsche rechtskundigen toe te denken, verdient met waardeering melding gemaakt van de bepaling (St. 1911 No. 381), die de betrekkingen aangeeft, tot welke de opleiding aan de Indische rechtsschool uitzicht geeft, t. w. griffier, ondervoorzitter, voorzitter en bezoldigd lid van den landraad, met de daaraan verbonden traktementen.

Weer zal verder gegaan worden met de organisatie en de uitbreiding van de korpsen gewapende politie (onder-afd. 74 en 75), een maatregel waarvan de invloed zich wel min of meer rechtstreeks bij alle departementen zal doen gevoelen. 't Binnenl. bestuur krijgt daardoor een steun, die 't aan kracht en zelfstandigheid zal doen winnen; het leger zal, waar de pacificatie ver genoeg gevorderd is, aan deze korpsen de taak kunnen overlaten, waardoor het de eigen krachten elders beschikbaar krijgt; daarentegen heeft dit korps goede krachten aangetrokken, ten koste van 't leger, maar hierin wil nu een kaderschool voor de gewapende politie voorzien; waar smokkelhandel (opium) is tegen te gaan, waar groote groepen contractkoelies samen zijn, waar groote gevangenissen en 't vervoer van veroordeelden bijzondere bewaking vergen, enz. enz., overal eigenlijk, zal de verbetering van 's lands politie door ambtenaar en particulier met vreugde worden begroet.

Ten deze was zooveel te verbeteren, dat nu misschien met grooter spoed wordt doorgetast dan voorzichtig is. Om de sterkte, die al in korten tijd tot 257½ brigades geklommen is, dadelijk tot 374, of van 5150 tot 7480 man te brengen, met de bedoeling dit in de eerste jaren tot 10000 te verhoogen, moet een politieleger uit den grond gestampt worden. Tot nu toe leverde 't departement van oorlog een groot contingent, maar dit heeft zijn geschikte inlandsche fuseliers en zijn geschikt inlandsch kader ook noodig. De eigenschappen voor den goeden pol.-dienaar vereischt, zijn niet bepaald erkende karaktereigenschappen van den inlander, deugdelijke elementen zullen op den duur zeker wel in voldoend aantal te vinden en te vormen zijn, maar zij zijn niet bij duizendtallen van vandaag of morgen voor den dienst, gereed beschikbaar. Dit is meer dan een twijfel, 't wil 'n ernstige waarschuwing zijn. De rol, aan deze korpsen gew. politie toegekend, legt een groot, een zeer groot gevaar in 't werken met personeel van onvoldoend gehalte, dat onheil kan brengen over hen, tot wier heil het bestemd is.

De vraag is gesteld (zie bv. de aanteekeningen op de begrooting voor 1912, uitgeg. door de vereen. Moederland en Koloniën, blz. 187) of nu de tijd der groote expeditiën voorbij is, niet een gedeelte van ons leger, in vredestijd, voor politiediensten te bezigen ware, waardoor dit dan ook meer productief zou arbeiden, en een niet onbelangrijke bezuiniging verkregen zou worden. Ik zou dit denkbeeld niet willen steunen. In oorlogstijd zal de gewapende politie bezwaarlijk gemist kunnen worden, waar zij in vredestijd een taak vindt, maar voor zoover dit al het geval mocht zijn, zullen de vrijkomenden te bestemmen zijn om op om andere punten kracht te gaan bijzetten aan de gewapende politie, waar haar dan door de oorlogsomstandigheden een zwaardere taak zal worden opgelegd. Geen militair onderdeel zal in vredestijd den dienst van de gew. politie kunnen overnemen, want dan zou telkens dadelijk bij het dreigen van oorlogsgevaar de politie aan haar taak ontrukt worden, wel zal daarentegen het productief vermogen van leger en politie wellicht verhoogd kunnen worden, door aan die korpsen hier of daar ook een rol voor de defensie toe te denken, b.v. als kern voor een te voeren guerilla.

Een voorstel, dat eveneens schier voor ieder en allen van rechtstreeksch belang zal worden, is de ingrijpende verbetering van den burgerlijken geneeskundigen dienst. Deze wordt zóó omvattend, dat het oneigenaardig zal zijn hem nog langer te laten ressorteeren onder een departement van „onderwijs en eeredienst”, de titel worde: „onderwijs, gezondheids- en eeredienst”. In hetgeen de begrooting ten deze voorstelt zijn twee hoofdpunten.

a. Een tweede inlandsche artsenschool te Soerabaja (onder-afd. 111 en 112) zal niet alleen meer dezer artsen afleveren, maar beide inrichtingen zullen toegankelijk worden voor leerlingen van elken landaard en van beide geslachten, die zich al dan niet voor 's lands dienst bestemmen. De inlandsche artsenschool is in O.-I. baanbreekster geweest voor stelselmatige hoogere wetenschappelijke vorming van den inlander, zij wordt het nu weer voor eenheid in opleiding van blanke en bruine broeders en zusters, adspirant-ambtenaren en particulieren.

b. Naast hetgeen de dokters-Djawa zullen kunnen geven, blijft te voldoen aan de behoefte van een korps Eur. civiele geneesheeren (Djawa en Europ. genomen om de gedachten te bepalen, een Nederlander zal dokter-Djawa, een Inlander Europ. geneesheer kunnen zijn). De regeering wenscht 40 medische ambtenaren aan te stellen (onder-afd. 133 en 134). Hun bezoldiging bedraagt f 400 p. m.; na een jaar f 500; na vier jaar f 600; na zeven jaar f 700. Voorts f 2000 gratificatie bij 't aangaan van 't verband voor 3 jaar. Zij kunnen particuliere praktijk uitoefenen; waar dit niet wordt toegestaan, krijgen zij een vergoeding van f 50 + f 25 voor huur van een spreeklokaal. Daar het gouvernement in vele gevallen en op vele plaatsen (epidemiën, havendienst, streken zonder medische hulp, enz.) niet afhankelijk mag zijn van 't welwillen van particuliere artsen en den milit. geneeskundigen dienst, evenmin als de dokters-Djawa overal in 't noodige kunnen voorzien, zal hier inderdaad een leemte aangevuld worden. Zonder op den maatregel dus ook maar iets af te dingen, meen ik toch op een paar factoren te mogen wijzen, die niet uit 't oog verloren mogen worden wanneer men zich van de financieele gevolgen rekenschap wil geven. In de toekomst zal op pensioen voor deze ambtenaren te rekenen zijn. 't Is waarschijnlijk dat om de aanvulling van 't korps te verzekeren, al spoedig de noodzakelijkheid zal blijken om aan studenten, die zich voor dien dienst bestemmen, gratificatiën te geven evenals geschiedt voor de militaire medische studenten en voor de toekomstige ingenieurs. Thans reeds slaagt de regeering er niet in 't Ind. korps officieren van gezondheid door Nederlanders op compleet te houden, meermalen is een beroep op het buitenland noodig geweest. Wil daarnaast de instelling van een nieuw korps medici in staatsdienst aan de verwachting voldoen, zonder de sanitaire belangen van 't leger te na te komen, dan zal de regeling: 1o. zoo aanlokkelijke voorwaarden moeten bieden, dat zich veel meer liefhebbers aanmelden dan tot nu toe 't geval was; 2o. de voorwaarden voor beide korpsen niet te veel uit elkander mogen laten loopen, anders krijgt het mis-

deelde deel òf niet genoeg, òf wat bij het andere geen plaats vindt.

Rekent men op een ruimen toeloop, ook zonder dergelijke regeling, dan zal men bedrogen uitkomen, zooals de regeering nu al ondervindt, waar zij onderstelt, dat 8 van de ten vorige jare voor de pestbestrijding uitgezonden artsen in dienst zullen willen blijven, terwijl dit, naar verluidt, slechts met één 't geval is (zie 't artikel van dokter Middelburg in 't Ned. Tijdschr. voor geneesk. van 21 Sept.).

Neemt men aan, dat de offic. v. gez. hun toelage voor den civielen dienst behouden, en rekent men 't gemiddelde van de huishuurindemniteit, die zij kunnen krijgen, dan zal de volgende vergelijking de verhouding vrij goed weergeven:

	Offic. v. Gez.			Civ. Geneesh.	
Aanv. salaris	(2e kl.)	± f 375	Met kans op eenige particuliere praktijk, die door de overplaatsingen zeer benadeeld wordt.	f 400	Met kans op particuliere practijk, die officieel wordt geschat op f 200 tot f 500 per maand.
na 1 jaar		± „ 375		„ 500	
„ 4 „		± „ 425		„ 600	
„ 7 „		± „ 425		„ 700	
„ 8 „	(1e kl.)	± „ 580		„ 700	
„ 16 „		± „ 680		„ 700	
	Promotiekansen tot hoofd-officier.			Kans op ben. in hooger bezoldigde speciale diensten.	

Zelfs wanneer men de gratificatie voor de studie voor hem in rekening brengt, zal de legerarts zoo ver bij den burgerarts achter staan, dat een nivelleering spoedig onvermijdelijk zal worden.

Voor andere gewichtige punten der Begrooting, meen ik te kunnen volstaan met een korte aanhaling, zoo noodig, van een kantteekening voorzien.

De opiumregie wordt ingevoerd in Atjeh. Daardoor zal de p a c h t tot het verleden gaan behooren. Maar volgens welk stelsel is de regeering voornemens 't geheele gebruik zooveel mogelijk te beperken? — 1913 wil 34 particuliere pandhuizen in de residentie Semarang in gouvernements-exploitatie overnemen, en daar, zoomede in de Preanger Regentsch. en Soerabaja, nieuwe pandhuizen openen (totaal 7). Een flinke schrede voorwaarts, ook hier moet daarbij echter de vraag gevoegd worden, volgens welk stelsel denkt de regeering de winsten uit dezen dienst te trekken tot die van noodzakelijk voorzichtig bedrijfsbeleid terug te brengen? Van de armsten mag niet meer dan even noodig gevergd worden. — Een nota vertelt de treurige lotgevallen van de fabriek nabij Mangoenan, achteraf lijkt geen betere maatregel aan te wijzen dan de voorgestelde, om de 2 andere fabrieken meer te doen leveren. Er zijn echter voor alles wat de briketteering betreft al zooveel tegenvallers geweest, dat 't moeilijk valt te gelooven, dat 't uitbreidingsplan voor de fabriek te Kalianget inderdaad voldoende zal zijn voor de behoefte van omstreeks 20 jaren, zooals in 't vooruitzicht wordt gesteld. — Bij de cijfers vol nieuwe beloften, die de koffiecultuur biedt, zal de in de troonrede toegezegde opheffing van de gedwongen koffiecultuur wel opgevat moeten worden als omzetting in vrijwillige. De toezegging der troonrede had in de begrooting reeds tot haar recht kunnen komen, doch dan ware 't interessante eraf geweest. De tijd is gekomen om de verdere afschaffing van de heerendiensten in de gouvernementslanden op Java in 3 jr. tot stand te brengen. — De belasting naar de jaarlijksche hooge overwinsten, met in landbouw, nijverheid, handel belegde kapitalen verkregen, zal eenige wijzigingen ondergaan, waardoor voor de inkomstenbelasting een meerdere opbrengst van f 1720000 geraamd wordt. Deze belasting mag m. i. van de rijksten een grootere bijdrage vragen. De afdeeling B van 't z.g.n. gymnasium Willem III te Batavia sterft uit. De aangewezen candidaat-Ind. ambtenaren komen thans hun studie in Leiden volbrengen. De kosten van den opleidingscursus te Batavia waren rond f 50000 p. j.; vóór 1913 wordt f 15000 uitgetrokken voor 15 studenten in Nederland, hetgeen wel 't maximum zal zijn. Een bezuiniging dus niet zonder belang. In het rapport der commissie, die 't voorbereidingsexamen in 1912 in Indië voor deze candidaten heeft afgenomen *), wordt de aandacht der regeering gevestigd op „de noodzakelijkheid om den aangewezen candidaten tijdens hun verblijf in 't moederland te verzekeren moreelen steun, toezicht en leiding van hoogstaande personen". Is de regeering voornemens ten deze nieuwe maatregelen te nemen? — 't Bijzonder onderwijs zal meer steun krijgen, door tegemoetkoming in de uitrusting en uitzending van onderwijzers. — Aangenaam treft de weergegeven drang naar meer kennis van 't Nederlandsch bij de inlandsche leerlingen van verschillende inrichtingen. De regeering leent gelukkig 't oor aan dit verlangen. — Met de oprichting van volksscholen mag 't maar nooit naar wensch gaan. Aan 't eind van 1911 waren er op Java en Madoera weer 22 minder dan uitgetrokken. Ultimo 1912 zou 't totaal 2560 moeten zijn. Voor 1913 worden daar nog 444 bij gerekend. Een blijde boodschap! Moge teleurstelling, als in 1908, toen van de beloofde 287 nieuwe scholen 2e kl. maar 10, of als in 1909 toen van de 130 maar 53 geopend werden, de blijdschap niet doen verkeeren. — Het Koloniaal Instituut te Amsterdam krijgt een subsidie van f 21000, als eerste gedeelte van een ruimer, dat in beginsel is toegezegd. — Bij 't departement van Burg. Openbare werken is een ijverige voortzetting van irrigatie en andere werken van algemeen nut, en verdienen die voor de havens bijzondere melding. — 't Boschwezen krijgt een boschproefstation. — Pasoeroean krijgt een waterleiding, ter bestrijding van den ongunstigen gezondheidstoestand. — Van de uitbreiding van het spoorwegnet, roept de regeering bijzondere attentie op voor de lijn Cheribon—Kroja (afzonderlijk wets-ontwerp met kaart). Voor de verbinding van Batavia met Soerabaja, die nu in $12\frac{1}{2}$ uur mogelijk zal worden, herinnert de geschiedenis van het gedeelte Batavia—Kroja, aan 't kanaal door Holland op z'n langst, vóórdat men dat door Holland op z'n smalst vond. — Wie geloof mocht hebben gehecht aan minder vlotte samenwerking tusschen legercommandant en landvoogd vindt in deze begrooting een tegenspraak in menigen maatregel, die alleen bij goede harmonie door te voeren is, ik noem de flinke regeling van een legertrein, met daaraan verbonden capitulantenstelsel, de oprichting van een vrijwillig automobielkorps van 30 leden (de positie der eigenaars-menners is aangegeven door hun officiersrangen te verleenen, maar hoe zal die der chauffeurs zijn?), de traktementsverbetering der Europ. onderofficieren. Voor de overbrenging van 't departement van oorlog naar Bandoeng wordt gestadig doorgebouwd. — Abnormale ouderdomszwakte noopt tot dure voorziening in schepen der gouvernements-marine. Hetzelfde gebrek bestaat voor twee dokken, maar 't zal daar gedragen worden totdat zij beslist onbruikbaar zijn. Met spanning wacht men af in hoever de voorstellen van de staatscommissie voor de verdediging der koloniën de kleine 12 millioen, die op de uitgaven in Indië voor marine zijn uitgetrokken, zullen doen uitzetten.

Ben ik niet te ongelukkig geweest in 't doen van grepen, dan heeft 't overzicht duidelijk gemaakt, dat veel belangrijks, veel stelligs ook loopt door het onvoldoend doelbewuste of doelbekende der koloniale politiek, waarvan de begrooting voor 1913 een weerspiegeling is. Wij leven in een tijd van heerlijk weder ontwaken van 't verre Oosten, dit treft samen met een periode van terugkeerenden voorspoed in Insulinde. Staat 't der regeering nu goed voor den geest, hoe zij deze gelukkig samenvallende omstandigheden leiden wil tot geluk van den inlander, tot eer van Nederland; of waagt zij 't er op, in weerwil van haar ijverig, goed, mooi werk, ten opzichte van 't groote, nieuwe leven in menig opzicht toch een struisvogelpolitiek te volgen? Alleen wie 't antwoord hierop weet, kan de juiste waarde beoordeelen van haar werkplan voor een volgend jaar.

G. N.

*) Zie voor dit rapport 't voorgaande No. van 't K o l o n i a a l W e e k b l a d, rubriek: Uit de O.-I. Mail.

Eenige kleine aanteekeningen op de Indische Begrooting.

De afdeeling L a n d b o u w rekende voor 1912 op f 16000 voor de samenstelling van een atlas der boomsoorten van Java. Nu trekt onder-afd. 140 van Hoofdstuk II voor dit doel nog f 4000 uit. De samenstelling zal wel beslag hebben gelegd op tijd van ambtenaren, die onder de gewone uitgaven begrepen is. Is dit nu niet terlaloe? Naast djatie worden eenige wildsoorten verwerkt. Is thans de tijd reeds gekomen om dit werk uit te geven en daaraan een zoodanige som te besteden?

Onder-afd. 102 beweert in de toelichting, dat de formatie van 't leeraarspersoneel der H. B. S. te

Soerabaja is gebracht op nihil. Staat no. 28 laat slavernij onder notariaat ressorteeren, door de onder-afd. 31—34 te zamen onder dit hoofd te brengen; terwijl staat no. 20, behoorende bij onder-afd. 156—8 (blz. 19), de rubrieken „minder" en „meer" verkeerd stelt, zoodat de vergelijkingen eigenlijk geen van alle kloppen.

In de mem. v. toel. van Hoofdstuk IX wordt de aandacht gevestigd op uitgaven, die in naam bij het depart. v. oorlog zijn geboekt, maar die inderdaad geen uitgaven voor 't leger zijn. 't Lijstje ware uit te breiden met de opleidingskosten van de vele officieren en andere militairen, die stelselmatig in de behoeften van andere diensten voorzien.

In onder-afd. 106 en elders wordt gesproken van „voortgezet en uitgebreid lager onderwijs", terwijl waar de verkorting gebruikt wordt, daarvoor M. U. L. O. wordt overgenomen. Laat men dienovereenkomstig dan ook spreken van „meer uitgebreid lager onderwijs".

Onder-afd. 268 wil 't handgeld dergenen, die zich als vrijwilliger voor 't leger verbinden, van *f* 225 op *f* 250 brengen. Uit een lezing van den oud-commandant van de Kolon. Reserve, kolonel Van den Belt, in Februari jl. gehouden in de Vereen. ter beoefen. van de Krijgswetenschap, is gebleken, dat meer handgeld slechts van korte inwerking of uitwerking is op de werving, ter wier verhooging den maatregel wordt voorgesteld.

Van de *f* 1616400 voor verbetering en uitbreiding van de haven te Tandjoeng Priok moeten, volgens de memorie van toel. *f* 33600 worden gebracht op de uitgaven in Nederland, d. i. Hoofdstuk I; 't volle bedrag is echter uitgetrokken in onder-afd. 186 van Hoofdstuk II, uitgaven in Indië.

Hoofdstuk I, onder-afd. 51, geeft de verbeterde regeling der positie en der aanvulling van de ingenieurs; waarom wordt daaraan niet den meermalen aanbevolen maatregel toegevoegd, van afschaffing van den titel van adspirant-ingenieur voor hen die officieel en wettig ten volle ingenieur zijn? Een verbetering, die niets kost!

Voor de candidaat-Indische ambtenaren wordt (Hdst. I, onder-afd. 33) aan studiebeurzen *f* 15000 uitgetrokken, d. i. à *f* 1000 voor 15 jongelui. Was de bedoeling niet uitgesproken om die beurzen alleen te geven aan hen, die niet in staat zijn uit eigen middelen de studiekosten in Nederland te dragen? Is hiermede wel rekening gehouden?

Onder-afd. 17 van dit hoofdstuk (toelicht. punt 22) zegt *f* 5500 meer noodig te hebben voor het Kon. Kolon. Invalidenhuis op Bronbeek, wegens het toenemend aantal verpleegden. Ziet men onderstaand staatje in, ontleend aan de Koloniale verslagen, dan blijkt inderdaad een toename van 't aantal verpleegden, dat sedert Januari 1911 nog vermeerderd kan zijn (de verdere gegevens zijn nog niet gepubliceerd). Die vermeerdering zou een verblijdend feit zijn voor ieder, die onzen oud-strijders gaarne een rustigen ouden dag toedenkt, maar wanneer men de cijfers nagaat, die verder in het staatje voorkomen, dan dringt zich de vraag op, waaraan 't heengaan van zooveel oudjes, op verzoek ontslagen, of wegens wangedrag, is te wijten. Zeer velen worden blijkbaar teleurgesteld in de verwachting, die zij van Bronbeek hadden.

	Op 1 Jan. aanwezig.	Overleden.	Op verzoek ontslagen.	Wegens wangedrag ontslagen.	Nieuw opgenomen.
in 1908	169	10	89	15	115
„ 1909	170	14	94	8	142
„ 1910	196	16	106	9	139
„ 1911	204	(nog niet gepubliceerd)			

X.

Uit het Oranjeboek.

Aan het op 28 September jl. verschenen Oranjeboek wordt het volgende ontleend met betrekking tot de koloniën.

„Met het oog op de aanstaande opening van het Panamakanaal en de belangen van den handel met Cuba en Mexico, is aan den aspirant-vice-consul dr. Bunge opgedragen een studiereis naar die landen te ondernemen, ten einde na te gaan, welke beteekenis die streken voor den Nederlandschen handel zullen kunnen verkrijgen. De ervaring heeft geleerd, dat het wenschelijk zal zijn met de detacheering van een bezoldigd consulair ambtenaar aan het consultaat-generaal te Mexico voort te gaan, wanneer daarvoor weder een passend persoon beschikbaar is.

Dezer dagen heeft dr. Bunge een rondreis door Mexico aangevangen, welke met een bezoek aan Centraal Amerika zal besloten worden. Daarna begeeft hij zich naar Valparaiso.

Ter bevordering zoowel van de Nederlandsche als van de Nederl.-Indische handelsbetrekkingen met Nieuw-Zeeland en Tasmanië is door den consul-generaal te Melbourne een dienstreis naar die gewesten ondernomen.

Met Panama en met Costa-Rica zijn consulaire conventies voor de koloniën gesloten, doch nog niet bekrachtigd.

Het op 6 Juli met Japan gesloten nieuwe verdrag van handel en scheepvaart, zal te zijner tijd ter goedkeuring aan de St.-Gener. worden voorgelegd.

De Sanitaire Conventie van Parijs van 1903 is thans ook voor Ned.-Indië opgezegd en wel hoofdzakelijk, omdat de Conventie in haar opzet een speciaal voor Europeesche Staten gemaakte overeenkomst is, en omdat, wijl de in de nabijheid van Ned.-Indië liggende landen niet bij de Conventie zijn aangesloten, de voordeelen van de aansluiting niet evenredig zijn aan de lasten daaraan verbonden.

De Opiumconferentie heeft geleid tot de onderteekening door de 12 ter conferentie vertegenwoordigde mogendheden en een slotprotocol.

Ingevolge art. 22 der conventie heeft de Nederlandsche regeering tot alle in de tweede alinea vermelde mogendheden eene uitnoodiging gericht om alsnog de conventie te doen onderteekenen. Tot dusverre hebben Costa-Rica, Mexico, Guatemala, België, Luxemburg, Panama, Honduras en Ecuador aan die uitnoodiging gevolg gegeven, terwijl Cuba, Spanje, Salvador en de Dominikaansche Republiek toegezegd hebben de conventie te zullen onderteekenen.

Ingevolge art. 23 der conventie zal de Nederl. regeering, wanneer alle in art. 22 genoemde mogendheden, zoowel voor zichzelf als voor hare bezittingen, koloniën, protectoraten en pachtgebieden, het „Protocole de signature de Puissances non représentées à la Conférence" zullen hebben doen onderteekenen, de mogendheden uitnoodigen tot ratificatie over te gaan. Indien echter vóór 31 Dec. 1912 de in artikel 22 genoemde mogendheden de Conventie niet allen hebben doen onderteekenen, zal de Ned. regeering die mogendheden, welke bereids geteekend hebben, uitnoodigen, afgevaardigden naar Den Haag te zenden, teneinde de mogelijkheid, om desalniettemin te ratificeeren, onder de oogen te zien.

Met de regeering der republiek Cuba zijn onderhandelingen gaande nopens de sluiting van een algemeen arbitrageverdrag.

In den stand der onderhandelingen met Venezuela is geene wijziging gekomen. De regeering blijft intusschen hare aandacht wijden aan eene mogelijke oplossing van het geschil.

De Portugeesche regeering heeft voorgesteld het geschil omtrent het beloop der grens langs de oostzijde van O'Kussi (Timor) aan arbitrage te onderwerpen. Dat voorstel is dezerzijds aangenomen en een ontwerp-compromis is aan de Portugeesche regeering voorgelegd.

Nopens de onlusten, welke kort na het uitroepen van de Chineesche republiek in enkele hoofdplaatsen van Ned.-Indië door een deel der Chineesche bevolking werden verwekt, werden der Chineesche regeering op haar verzoek inlichtingen verstrekt."

Uit de O.-I. Mail.

Gezondheidstoestand. Te Batavia heerschte volgens de jongste mail nog altijd de cholera. Ook te Semarang en onder de militairen te Djocdja kwamen enkele gevallen dier ziekte voor.

De hygiënische commissie. De hygiënische commissie heeft thans in totaal een bedrag ontvangen van *f* 50.000. Dit cijfer werd bereikt door de volgende belangrijke giften: Gasfabriek *f* 500, Bataafsche Petroleum-Mij. *f* 500, J. Dinger *f* 500, Tayler & Lawson *f* 250, Tjoe Koen Gie *f* 1000.

Het doet ons genoegen, dat de commissie en haar leider, controleur Eijken, niettegenstaande de praatjes, welke over hunne werkzaamheden gingen, dermate het vertrouwen van het publiek zijn blijven genieten, dat zulke resultaten zijn verkregen.

Koninginneverjaardag werd over geheel Ned.-Indië met opgewektheid gevierd. De Ind. bladen geven beschrijvingen van de feestelijkheden in de hoofdsteden. Aan de met ridderorden begiftigde ambtenaren werden ovaties gebracht.

Reorganisatie van het bestuur ter Westkust van Sumatra. Naar De Javabode vernam, zullen de reeds geruimen tijd aanhangige voorstellen tot wijziging van de administratieve indeeling van het gewest Sumatra's Westkust in het volgend jaar, nadat de instemming daartoe van het opperbestuur zal zijn verkregen, hun beslag krijgen.

Het gewest Padangsche Bovenlanden, dat sedert een tweetal jaren niet meer bestuurd wordt door een afzonderlijk resident, maar evenals de Padangsche Benedenlanden rechtstreeks bestuurd wordt door den gouverneur, zal alsdan als afzonderlijk gewest worden opgeheven.

Verder zal het gouv. Sumatra's Westkust worden verdeeld in acht afdeelingen en wel: 1° Padang; 2° Zuid-Westkust; 3° Batipoeh en Pariaman; 4° Agam; 5° Loeboek Sikaping; 6° L Kota; 7° Tanah Datar en 8° Solok. Voorts zullen een 25-tal districtshoofden worden aangesteld, welke bezoldigd zullen worden met *f* 100 's maands met 4 driejaarlijksche verhoogingen van *f* 25 en eene reisindemniteit van *f* 25, benevens vrije woning of een vergoeding voor huishuur van *f* 25.

Eindelijk zullen 15 adsp.-districtshoofden in dienst worden gesteld, bezoldigd met *f* 70 's maands met 2 driejaarlijksche verhoogingen van *f* 10 en vrije woning of een huishuurindemniteit van *f* 10.

Timor. Het Soer. Hbl. ontving 5 Sept. bericht uit Timor Koepang, dat daar de „Patria" arriveerde met aan boord de gouverneur van Dilly voor een vriendschapsbezoek.

De werving. Met de werving voor het Ind. leger schijnt het niet naar wensch te gaan. Daarom heeft het legerbestuur de opdracht gegeven thans ook Madoereezen voor het leger aan te werven. Tot dusver was de werving onder dezen stam niet toegestaan.

Instructie van de hoofden der Chineezen. De Loc. van 3 Sept. meldt, dat door den resident in overleg met de regeering een besluit is genomen tot wijziging van de instructie van de hoofden der Chineezen. Daardoor wordt hun opgedragen registers aan te leggen voor den burgerlijken stand der Chineezen. Dezen kunnen aangifte doen bij de hoofden en tegen betaling extracten vragen. Hiermee wordt te gemoet gekomen aan den wensch der Chineezen om schriftelijke bewijzen van aangiften van huwelijken enz. Het geldt hier echter geen publiekrechterlijke instelling; ook is zij niet door strafrechterlijke bepalingen bindend gemaakt.

Ambachtsschool voor Inlanders. Op 2 Sept. jl. werd aan de ambachtsschool voor Inlanders te Batavia het eerste eindexamen afgenomen. Deze school, in 1909 geopend, begon toen met 62 leerlingen, n.l. 28 in de timmerklasse, 34 voor de ijzerbewerking.

Van die leerlingen namen thans 39 aan het examen deel, onder wie 20 timmerlieden.

Het examen bestond uit het stellen van enkele vragen over meetkunde, materialenkennis en natuurkunde, welke door de leerlingen vlot beantwoord werden, terwijl verder door beoordeeling van de door de leerlingen vervaardigde werkstukken en van de door 't onderwijzend personeel toegekende cijfers voor de vorderingen werd vastgesteld, aan welke leerlingen het diploma der school kon worden uitgereikt.

De werkstukken maakten een zeer goeden indruk en gaven een gunstig en hoog denkbeeld van de wijze, waarop het onderwijzend personeel zijn taak opvat en van den aanleg der leerlingen.

Alle leerlingen verwierven het diploma; één hunner werd door de commissie van toezicht op de school al dadelijk tot onderwijzer voor de ijzerbewerking aan de school benoemd, terwijl alle overigen eveneens reeds plaatsing vonden op maandgelden, varieerende tusschen 25 en 50 gulden, en wel bij de draadlooze telegraafstations als assistent-machinist, de N.-I. Tramweg-Mij., het laboratorium v. materiaal-onderzoek van het Dep. B. O. W., de S.S., de N.-I. S., de Mij. de Bouwploeg, Droogdok-Mij., Mij., B. O. W.

Begrafenis van Toengkoe Amir. — Men schrijft uit Tandjong Balei aan de Sum. Post:

Vrijdag 23 Aug. jl. had de plechtige begrafenis plaats van den kroonprins van Asahan. De plechtigheid, welke eerst op Donderdag was gesteld, was tot den volgenden dag uitgesteld, aangezien verscheidene Delische vorsten en familieleden nog niet waren aangekomen.

Vrijdagmiddag om drie uur precies vertrok men uit het sultanspaleis nadat bijna alle genoodigden zich in het sterfhuis hadden verzameld. Vooraan in den stoet liepen de dragers der rijkssieraden van den ontslapene en daarna kwam de rijk-gemonteerde draagbaar; Vlak hierachter gingen Z. H. de sultan met den ass.-resident, den heer Hellwig. Daarna volgden de Europeesche burgerij en verscheidene vertegenwoordigers van ondernemingen, Inlandsche vorsten, rijksgrooten en hoofden, terwijl de stoet gesloten werd door de onderdanen van het Assah. Sultanaat, die, om hun vorst de laatste eer te bewijzen, van heinde en verre hierheen waren gekomen.

PEST OP JAVA.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en 't aantal overledenen op Java over de laatste zes maanden.

1912.	Malang. gevallen	Malang. overleden	Madioen. gevallen	Madioen. overleden	Soerabaja. gevallen	Soerabaja. overleden	Kediri. gevallen	Kediri. overleden	Toeloengagoeng. gevallen	Toeloengagoeng. overleden	Totaal. gevallen	Totaal. overleden
27 Maart—9 April	21	20	7	5			1	1	2	1	31	27
10—23 April	26	24	13	12			1	1			40	37
24 April—7 Mei	48	47	10	10							58	57
8—21 Mei	36	34	4	4							40	38
22 Mei—4 Juni	45	41	5	5					1		51	46
5—18 Juni	? (opgave ontbreekt ons)											
19 Juni—2 Juli	53	33									53	33
3—16 Juli	59	58									59	58
17—30 Juli	29	28	1	1			3				33	29
31 Juli—13 Aug.	81	79	7	6			11	11	1	1	100	97
14—27 Aug.	88	89	1	1			11	11			100	101
28 Aug.—10 Sept.	52	52	1	1			25	25			78	78
11—24 Sept.	80	77	6	6			34	34	1		121	117
Totaal in ongeveer 6 maanden											764	718

VARIA.

Vertrek van den heer Jasper. Met het s.s. „Vondel" der Mij. „Nederland" vertrok 28 Sept. j.l. de heer J. E. Jasper met familie naar Ned.-Indië. Reeds als jong ambtenaar bij het B.B. heeft hij, in aansluiting bij het streven van „Oost en West", getracht de inlandsche industrie, huisvlijt en kunstnijverheid te ontwikkelen en meerdere bekendheid te geven in Nederland, waarom hij dan ook gedurende zijn verlof door de regeering in de gelegenheid werd gesteld door het bezoeken van binnen- en buitenlandsche musea, scholen en industrieele inrichtingen zijn blik te verruimen, teneinde bij zijn terugkeer in die richting werkzaam te zijn.

Ook beijverde de heer Jasper zich gedurende zijn verblijf in Nederland door het houden van populaire lezingen over Indië, waarbij hij door fraaie lichtbeelden de schoonheid van onze kostbare bezittingen tot haar recht deed komen, om het Nederl. volk, dat helaas nog zoo weinig op de hoogte is van Insulinde, meerdere bekendheid met zijn bezit te geven.

De Vereeniging „Oost en West", dankbaar voor hetgeen reeds door den heer Jasper is gedaan, zoowel in Indië als in Nederland, zond haren ondervoorzitter, den heer A. B. J. Prakken, om hem een hartelijk vaarwel en tot wederziens toe te roepen, en door het aanbieden van een fraai bloemstuk te huldigen.

Een Batakker, die de Nederlandsche Hoofdakte haalt. R. Soetan C. Sp., de Bataksche onderwijzer, die voor acht jaren ongeveer naar Nederland kwam, met het doel hier het examen voor ambtenaar B.B. te doen, doch op aanraden van invloedrijke zijde ging studeeren voor de hoofdakte, is 24 Sept. j.l. er in geslaagd deze te behalen. Hij is de eerste der in Nederland studeerende Inlanders, die zich deze bevoegdheid heeft weten te verwerven, terwijl hij in 1911 te Leiden ook de akte voor 't Maleisch haalde en de laatste jaren als leeraar voor deze taal aan de handelsscholen te Rotterdam en Haarlem werkzaam was.

De heer R. Soetan C. Sp. hoopt nu weldra naar zijn geboorteland terug te keeren en daar in het belang van zijn landgenooten werkzaam te zijn. Ongetwijfeld zal de regeering dezen kranigen man, die bewezen heeft met lofwaardige volharding de bereiking van zijn doel na te streven, daartoe op de best mogelijke wijze in de gelegenheid stellen.

Setia Tanah Hindia. Te Amsterdam is naar het H.b.l. meldt, onlangs gesticht de vereen. Setia Panah Hindia (Trouw aan Oost-Indië). Zij mag zich verheugen in groote belangstelling van de zijde van de studeerende Indische jongelingschap.

Suriname.

Geen genoegen nemende met het tempo, waarin Paramaribo op den weg der beschaving voortschrijdt, heeft de zetter in ons vorig nummer het eerste aldaar gebouwde bioscoop-théater met 1000 zitplaatsen vergroot. De man verdient een plaats in de Haagsche schouwburgcommissie.

***

De West van 6 September brengt het vervolg en slot van een serie artikelen over een tocht naar de Boven Saramaca, door den redakteur ondernomen met de heeren Struycken de Roysancour, directeur van de Balata-Compagnie Suriname, en Gonggrijp, houtvester in de kolonie. Het doel van den tocht was het nemen van proeven met de verschillende tap-methoden van den bolletrieboom, die de balata levert.

Op de genomen proeven komen wij bij gelegenheid terug. Hier nemen wij alleen het slot van het artikel over:

„Naar onze overtuiging, kan deze industrie (de balata-industrie) nog een goede toekomst hebben, indien de richting wordt ingeslagen in het balata-rapport aangegeven.

Het spijt ons, niet uitvoeriger op de zaak te kunnen ingaan. Het vraagstuk kan immers van meer kanten worden bekeken. Zoo bijvoorbeeld is/er goede hoop, dat de toepassing der Venezolaansche methode in het balata-bedrijf (het tappen der boomen na deze geveld te hebben) hand aan hand zal kunnen gaan met een grooten opbloei van den houtexport. De Surinaamsche Bosch Exploitatie Mij. heeft van uit de Coppename reeds twee scheepsladingen bolletrie-hout verscheept. Men zegt, dat zij een proef in overweging heeft met machinale uitsleep van hout. Ook van andere zijde schijnt de aandacht van het groot kapitaal op onzen houtrijkdom gevestigd.

Een andere mogelijkheid die ook verband houdt met de invoering der Venezolaansche methode, is de extractie van melksap uit den schors van den bolletrieboom. Het zal wellicht blijken loonend te zijn, om den bast der gevelde bolletries in reepen af te snijden en langs scheikundigen weg, of door persing, het daarin achtergebleven melksap af te scheiden."

Tot zoover De West. Wij willen hieraan nog de volgende opmerking toevoegen: Wordt de Venezolaansche methode ingevoerd, dan zal het overweging verdienen opnieuw het oude vraagstuk van de extractie van melksap uit de bladeren ter hand te nemen. Worden de boomen geveld, dan wordt de inzameling der bladeren een uiterst eenvoudig werk, dat zeer goed door vrouwen gedaan kan worden. In een vorig artikel in De West lezen wij: „Als de hoop om meer geregelde toestanden in het bedrijf te scheppen, wordt verwezenlijkt, is het geenszins denkbeeldig, dat de arbeiders hun vrouwen zullen kunnen medenemen, om te helpen bij het werk. Het boschleven zou daardoor ook veel van zijn ruw karakter verliezen."

In verband met hetgeen wij in het nummer van 18 Juli van dit Weekblad schreven over het aangetast worden van het bolletriehout door houtluizen (termieten), stippen wij uit het boven aangehaalde artikel van De West nog deze opmerking aan: „Het schijnt het lot van den bolletrie, om reeds bij zijn leven te worden aangetast door vijanden, die langzaam maar zeker het sloopingswerk voltooien. Op zekeren leeftijd wordt de bolletrie aangetast door houtluizen, die doordringen tot het hart van den boom. Oogenschijnlijk flinke, gezonde boomen, blijken soms van binnen voor een groot deel hol te zijn."

Dat dit hol zijn het werk van houtluizen is, betwijfelen wij echter zeer.

Op het door de heeren Struycken de Roysancour en Gonggrijp uitgebrachte rapport „Het balata-vraagstuk in Suriname" — een voortreffelijke arbeid — komen wij terug, wanneer het verslag der commissie, in wier handen dit rapport door den Minister van Koloniën is gesteld, zal zijn gepubliceerd. Slechts op één punt willen wij reeds nu de aandacht vestigen. Meermalen is — ook in de Staten-Generaal — de balata-industrie roofbouw genoemd, wat tot zekere hoogte niet kan ontkend worden. Om echter de zaak tot hare juiste verhoudingen terug te brengen, willen wij hier een aanhaling doen uit bovengenoemd rapport; sprekende over de Venezolaansche methode, zeggen de verslaggevers op blz. 133:

„Men heeft verder wel als argument voor het op de onderwerpelijke methode gelegde stigma gebruikt de bewering dat met elken bolletrieboom, die aldus voor aftapping geveld wordt, een waarde aan hout van vele malen de waarde der geoogste balata nutteloos in het bosch blijft rotten. Dit is zeer zeker te bejammeren: doch men mag het hout liggende in het bosch niet de waarde toekennen welke het heeft op de marktplaats. Wanneer de transportkosten hooger blijken te zijn dan de prijs op de markt, dan heeft het hout geen waarde, ook al zou het als zoodanig voor de meest kostbare doeleinden in aanmerking komen."

***

„De heele deelneming van Suriname — aldus De West van 3 September — aan de internationale tentoonstelling te New-York zal bestaan uit een toezending van de...... boekjes over Suriname, die op de Deventer-tentoonstelling nogal succes hadden, en een vertaling van het werk over Suriname, dat voor de Brusselsche tentoonstelling werd geschreven.

Hoe verdienstelijk op zich zelf, twijfelen wij of die papieren kinderen van Suriname in de zee van paperassen op de tentoonstelling sterk de aandacht zullen trekken.

In New-York moet het nogal een vreemden indruk hebben gemaakt, dat Suriname, na aanvankelijke toezegging, zich terugtrok van deelneming.

Dat hier wel eenige belangstelling is voor de

FEUILLETON.

„TALES OF BENGAL".

by BANERJEA.

SCHEURING IN DE FAMILIE.

IIII. (*Slot*).

Hiramani maakte dadelijk gebruik van Debendra Babu's uitnoodiging door nog dien zelfden avond een bezoek te brengen aan zijn dochter Kamini.

Zij werd in de binnenkamer ontvangen en onder het gesprek vroeg zij ook naar Kamini's echtgenoot.

— Hij is uitgegaan om een luchtje te scheppen, maar ik verwacht hem spoedig terug, luidde het antwoord.

Zij had dit nauwelijks gezegd of een jonge man kwam het vertrek binnen en vroeg, zonder acht te slaan op Hiramani, die aan de tafel gezeten was, om een glas water. Hiramani veronderstelde wel, dat de binnenkomende de schoonzoon van Debendra Babu Mas. Pulin geheeten, die onlangs zijn intrek had genomen bij de familie van zijn vrouw. Zij stelde zichzelve voor als een vriendin van zijn schoonvader en begon dadelijk met een gesprek. Daar zij zeer geestig kon zijn, maakte zij al spoedig een goeden indruk op den jongen man. Hij vroeg haar zoo dikwijls terug te komen als zij lust had, er bijvoegende, dat hij na zonsondergang gewoonlijk thuis was.

Hiramani had nu den grond voorbereid voor haar aanval. Van toen af ging er nauwelijks één dag voorbij zonder dat zij een bezoek had afgelegd bij de Debendra Babu's. Hiramani wist Kamini al haar geheimpjes te ontlokken, en kreeg veel te weten van de gewoonten en liefhebberijen der familie, alle, aangelegenheden, welke zij voor haar plannen noodig achtte.

Op zekeren dag, toen zij alleen was met Pulin, zinspeelde zij op de vele gebreken in het karakter van diens vrouw, zoodat het wantrouwen van den jongen man werd opgewekt. Hij vroeg haar zich nader te verklaren, maar Hiramani schudde geheimzinnig het hoofd, zonder te antwoorden. Pulin stond er echter op, dat zij hem de waarheid zou zeggen, waarop Hiramani fluisterend sprak over Kamini's „intriges" en zij namen noemden van mannelijke familieleden, die bij haar aan huis kwamen. Pulin was diep gegriefd en zonder acht te slaan op de tegenwoordigheid van een vreemdeling, riep hij Kamini in de kamer, schold hij haar uit en zei, dat hij niet langer meer met haar in één huis wilde wonen. Daarop zijn kleeren bijeen pakkend, ging hij de deur uit, zijn vrouw in een bad met tranen achterlatend. Hiramani was ingelukkig over de uitwerking van haar kuiperijen. Zij veinsde medelijden te hebben met de verlaten vrouw, die te jong en te onervaren was om te vermoeden wie dezen twist bewerkt had.

Debendra Babu had een knecht, Ram Harak geheeten, die al veertig jaren in de familie was en als een lid daarvan werd behandeld. Deze had de toenemende intimiteit tusschen Hiramani en het jonge echtpaar met leede oogen aangezien en toen getracht

zaak, blijkt uit het feit, dat een particulier, de heer J. R. C. Gonggrijp, naar New-York zal gaan om de tentoonstelling te bezoeken."

***

Naar De West van 3 September verneemt, zijn er van particuliere zijde hier te lande stappen gedaan om voor Killinger gratie te verzoeken. Mocht het daartoe komen dan zou het overweging verdienen, zoowel in het belang van den man zelf als van de kolonie, te zorgen, dat hij niet naar Suriname teruggaat.

***

Suriname van 6 September, het artikel van De Surinamer besprekende, dat wij in het vorig nummer aanhaalden (de zaak-Resida) schrijft:

„Nu De Sr. naar de Tweede Kamer heenwijst, rijst de vraag: waar blijven de Koloniale Staten?

Het antwoord daarop meenen wij te kunnen geven. Wij weten n.l., dat er leden zijn, die een interpellatie over deze zaak willen houden.

Dat men er nog niet toegekomen is, is voornamelijk hieraan te wijten dat men den gang der zaken bij de verschillende pogingen om een rechtsvervolging te verkrijgen wilde afwachten."

Na eenige beschouwingen, die wij uit plaatsgebrek hier niet kunnen overnemen, vervolgt het blad:

„Welke eigenaardige moeilijkheden deze zaak oplevert blijkt wel uit het volgende.

Nemen wij aan dat het optreden van de leiders der militaire expeditie op lastgeving geschiedde en niet eigenmachtig (het alternatief van De Surinamer) dan zou die lastgeving geschied zijn door het hoofd van het Parket.

Toen de zaak bij het Hof moest aangebracht worden, was het deze functionaris die te dien aanzien rapporteeren moest. Men weet met welk gevolg.

Op de weigering van de militaire overheid had, als auditeur-militair, weer dezelfde functionaris beslissenden invloed.

Naar wij vernemen, heeft de raadsman van Resida en Crediet, de praktizijn Fernandus (die geen kamp geeft in deze zaak, voor welke hij zich tot nu belangeloos om 't Recht interesseert) den Gouvern. verzocht om inzage van het advies van den auditeur-militair. Vermoedelijk zal daarover weer het advies gevraagd worden van den Proc. Generaal — die, als op zijn lastgeving gehandeld is, partij in deze is; maar zelfs al was hij de lastgever niet, dan nog moest hij op grond van zijn aandeel in vorige phasen, toch als partij beschouwd worden.

Als nu de Staten een interpellatie houden, zal vermoedelijk weer dezelfde hoofdambtenaar de „inlichtingen" komen geven, namens den Gouverneur.

In alle stadiën dus was en blijft de zaak in handen van een en denzelfden persoon.

Hebben wij geen recht te meenen, dat vermoedelijk hier het rechtsgevoel geen bevrediging zal ondervinden?

De Sr. heeft blijkbaar dat ook begrepen en daarom heengewezen naar de Tweede Kamer!"

Curaçao.

Zooals verwacht, is de heer L. Lens l.l. Zaterdag met tien struisvogels voor het Struisvogelpark Albertina aangekomen. Van deze tien vogels is slechts één in minder goeden welstand geland. De negen anderen hebben de vermoeienissen van de lange reis uitstekend doorstaan.

Cur. Crt 30 Aug.

***

De Amigoe di Curaçao heeft een studie gemaakt van de uitvoerstatistieken, naar aanleiding van de teleurstellende uitvoercijfers der strohoeden in het tweede kwartaal 1912 (zie ons nummer 37 van 12 September) en komt tot de slotsom, dat er geen reden tot verontrusting bestaat.

Volgens het blad steken de tweede en derde kwartalen steeds ongunstig af bij de eerste en vierde kwartalen, omdat dan de importeurs in Europa en Amerika voorzien zijn van de fijnere soorten voor het a.s. zomerseizoen.

En nu geeft het tweede kwartaal 1912 een belangrijke avans vergeleken met de tweede kwartalen van 1911 en 1910. De jaren vóór 1910 zijn door het blad niet onderzocht omdat de uitvoer der hoeden toen dikwijls per kisten opgegeven werd, waarvan de werkelijke inhoud niet werd geboekt.

***

Blijkens eene correspondentie uit Saba in de Amigoe werd er op Saba reeds 550 ponden katoen gewonnen van het zaad in Januari geplant en breidt de katoencultuur zich op dit eiland merkbaar uit.

***

Naar wij aan eene particuliere correspondentie uit Holland ontleenen, zullen na de opening van het Panamakanaal naast die van de K. W. I. M., ook schepen van de Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij in de West-Indische wateren gezien worden. In tweeërlei opzicht is Curaçao dan natuurlijk de aangewezen haven n.l. als Hollandsche Kolonie en door de combinatie K. W. I. M.—K. N. S. M.

Onder reserve deelen wij mee, wat wij „uit vrij goede bron" „als tamelijk zeker" vernemen, dat in het volgende jaar de Koninklijke Hollandsche Lloyd (vroeger Zuid-Amerikalijn) en de Java China Japan lijn met deze combinatie zullen samengaan.

De drie groote vrachtbooten van de Stoomvaart Maatschappij „Nederland", die nu nog op stapel staan, zijn bestemd, om op Zuid-Amerika te varen. Ook door 't Panama-kanaal? en via Curaçao.

Amigoe.

***

Dienaangaande schrijft Het Handelsblad:

„Gisteren namen wij 't bericht over uit de Amigoe di Curaçao", waarin het een en ander werd medegedeeld omtrent een combinatie van stoomvaartlijnen. In verband met de opening van het Panamakanaal, werd de verwachting geuit, dat voor-

om — daar hij het karakter der oude vrouw goed kende — haar slechten invloed tegen te werken. Toen hij zag, dat dit niet mogelijk was, ging hij naar Debendra Babu, maakte eerst een diepe buiging en bleef toen staan, zonder één woord te uiten. Zijn meester vroeg hem verbaasd wat hij moest hebben.

— Mahasay, antwoordde Ram Harak, heb ik u niet al veertig jaren gediend, zoo gehoorzaam en zoo getrouw mogelijk? Hebt u ooit gezien, dat ik mijn meester niet trouw was.

— Neen, zeker niet, ik weet, dat ge een brave bediende zijt.

— Dan moet u mij beschermen tegen de vijanden van uw huis Mahasay. Die gemeene heks, Hiramani heeft mij schandelijk beleedigd.

— Maar nu beleedigt gij haar, Ram Harak, wat is daarvan de reden?

— U is voor mij vader en moeder tegelijk, antwoordde Ram Harak, met tranen in de oogen. Laat mij u alles uitleggen. Ik heb Hiramani al sinds lang verdacht, dat zij hier in huis een valsche rol speelde en daarom ging ik haar gangen nauwkeurig na. Den dag, waarop Pulin Babu de deur uitliep, hoorde ik haar allerlei valsche aantijgingen tegen mijn meesteres uiten en daarop ontstond de twist tusschen man en vrouw, waarvan het gevolg was, dat Pulin Babu uw huis verliet. Na zijn vertrek ging ik Hiramani vragen, waarom zij toch dezen jongen man tegen zijn vrouw opstookte, waarop zij mij begon uit te schelden en zei, dat zij zou bewerken, dat ik ontslagen werd. Ik zou nu eens willen weten of deze vrouw hier iets te zeggen heeft en of ik niet in mijn eer hersteld kan worden?

— Laat alles maar aan mij over, Ram Harak, en ga aan uw werk, ik zal zelf met Hiramani spreken."

— Babuji, u neemt deze zaak veel te licht op; ik zou nooit mijn beklag hebben gedaan, als het alleen mij zelf betrof, maar ik kan het niet hebben, dat zij plannen smeedt tegen het huiselijk geluk van uw dochter, dat zij nu welicht reeds voor goed verwoest heeft.

Denbendra Babu begaf zich nu naar zijn andere apartementen en, toen hij daar Hiramani aantrof in gesprek met zijn dochter, vroeg hij haar, waarom zij zoo gescholden had tegen Ram Harak. De oude vrouw nam hem daarop mede in den gang en zoodra zij zeker was, dat niemand hen kon hooren, begon zij een opsomming van Ram Harak's misdrijven te geven. Hij bestal zijn meester, beweerde zij, en wat nog het ergste was, deze „trouwe bediende" had in het dorp verteld, dat Debendra Babu intieme relaties had met Siräji en hij was ook degene, die den anoniemen brief had geschreven, waardoor zijn meester in aanraking met de politie was gekomen. Debendra Babu geloofde haar. Hij riep Ram Harak en verweet hem, dat hij zijn meester bedroog en belasterde. Ram Harak hoorde dit zwijgend aan, met gevouwen handen, hij verwaardigde zich niet verontschuldigingen aan te bieden, hetgeen Debendra Babu zoo driftig stemde, dat hij den ouden man een slag op het hoofd gaf en hem gelastte nooit meer zijn drempel te overschrijden. Ram Harak ging naar zijn kamertje, pakte zijn

taan ook de schepen van de Kon. Ned. Stoomboot-Maatschappij in de West-Indische wateren zouden gezien worden, terwijl tevens een combinatie met andere stoomvaartlijnen tot de mogelijkheden werd gerekend.

Hoewel de bronvermelding van dit bericht door een abuis wegviel, bleek uit den aanhef: „naar wij aan een particuliere correspondentie uit Holland ontleenen", dat het geen Handelsblad-mededeeling was. Hetgeen in het bericht gezegd wordt, is ook geheel bezijden de waarheid. Met name bij de directie der Stoomvaartmaatschappij „Nederland", tot wie wij ons met verzoek om nadere inlichtingen wendden, is van alles, wat in de *Amigoe di Curaçao* werd vermeld, niets bekend. De vrachtbooten, welke voor rekening dezer maatschappij op stapel staan, zijn voor den gewonen dienst op Indië bestemd."

***

De Venezolaansche Regeering heeft, naar de *Port-of-Spain Gazette* meldt, door tusschenkomst van haren gezant te Washington, Dr. Rojas, het slagschip „Isla de Cuba" gekocht, welk schip gedurende den Spaansch-Amerikaanschen oorlog door de Amerikanen buit gemaakt was.

De „Isla de Cuba" is een schip met een waterverplaatsing van 1030 ton en werd in zijn tijd, ofschoon het niet gepantserd was, onder de beste van de Spaansche marine geteld.

Zij is 185 voet lang, 30 voet breed en heeft een diepgang van 11 voet 6 duim; zij heeft 2 schroeven en kan een snelheid ontwikkelen van 16 knoop.

Dit stalen schip werd in 1887 op een Spaansche scheepstimmerwerf gebouwd en heeft ruimte in zijn bunkers om 160 ton kolen te koopen.

De bewapening bestaat uit vier 12 c.m (Hontaria) kanonnen, vier 6 ponders (snelvuurders), twee 3 ponders en twee Maxim-kanonnen. Zij is boven dien uitgerust met 3 torpedo-lanceerbuizen.

Bij de overgave van de vloot van Admiraal Cervera, viel de „Isla de Cuba" in handen van de Vereenigde Staten.

De aankoop er van door de naburige republiek, wijst op een verbetering van de klasse van schepen welke zij gewoonlijk aanschaft en daar 't de grootste en snelste boot is, die onder Veuezolaansche vlag vaart, zal zij ongetwijfeld het vlagschip van de Venezolaansche marine worden.

Cur. Crt.

***

Dit schip is *niet*, zooals bovenstaand bericht luidt bij de overgave van Cervera's eskader in de handen van de Vereenigde Staten gevallen, doch is in den slag van Manilla op 1 Mei 1898 in den grond geschoten. Het werd door de Amerikanen gelicht, hersteld en bij hun vloot gevoegd. Ook is het niet in Spanje gebouwd, maar in Engeland bij Armstrong, te Elswick. De bewapening is ook anders dan hier boven vermeld is. Met welk doel Venezuela dit schip kocht, is ons een raadsel. Het schip is 25 jaar oud en heeft met de tegenwoordige sterk voortschrijdende techniek zeker alle gevechtswaarde verloren.

Als het een mogelijke bedreiging tegen Curaçao moet beduiden, dan behoeven wij nog niet bevreesd te zijn.

De „Isla de Cuba" is niet opgewassen tegen onzen te Curaçao gestationneerden kruiser, al is deze ook niet meer „up to date".

Toch zal men goed doen Venezuela's mogelijke verdere aankoopen van schepen in het oog te houden.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Opheffing v/d. Mohamedaansche Handelsvereen. te Solo. De *Perniagaän* van 24 Aug. 1912 no. 192 houdt in het bericht, dat op Zaterdag 10 Augustus 1912, des morgens ten 10 ure, de ass.-resident van Solo, vergezeld van een mantri-politie en 20 gewapende oppassers, zich naar de woning van Hadji Samanhoedi, voorzitter van de Mohamed. Handesvereeniging te kampong Lawian (Solo) begaf en aldaar de administratie-boeken en kasgelden der vereeniging in beslag nam.

Hadji Samanhoedi, Raden Noabeki Djojomargo, 1e secretaris, en Raden Hardjosoemarto 2e secretaris, werden ten residentiekantore geroepen, alwaar behalve de resident en de ass.-resident, ook tegenwoordig waren de Mangkoeboemi, Raden Toemenggoeng Djojonagoro en Raden Toemenggoeng Kartonagoro.

De Mangkoeboemi vroeg aan hadji Samahoedi hoe het kwam, dat hij, zonder vergunning te hebben ontvangen, niettemin eene vereeniging van meer dan 10000 leden kon vormen, waarop hij antwoordde, dat zulks was geschied met vergunning van het bestuur der Mohamed. Handelsvereeniging te Buitenzorg, die ten doel had de belangen van den Mohamedaanschen godsdienst te bevorderen, eensgezindheid onder de Mohamedanen aan te kweeken en dezen vooruit te brengen.

Daarna verbood de Mangkoeboemi aan Hadji Samanhoedi in den vervolge leden te werven en verklaarde eerstgenoemde de vereeniging opgeheven, terwijl laatstgenoemde toezegde zich naar de gegeven bevelen te zullen gedragen.

De reden van de wijze, van optreden van het bestuur spruit voort ten eerste omdat de kleine man van het land Krapiak (Solo) zich tegen de nieuw ingevoerde regelingen dáár verzette, op grond van de verklaring, dat men lid was van de Mohamedaansche Handelsvereeniging, en ten tweede omdat vermoed werd, dat de Jong-Javaansche Jongelingsvereeniging „Soetarsomoehjo" te Solo gesteund werd door de „Sarikat Dagang Islam" in haar strijd met de Chineezen van kampong Midjipinilian.

Het bestuur zal thans nader overwegen wat haar te doen staat.

Twee nieuwe Tijdschriften.

***a.* Een Maleisch militair maandblad.**

Reeds vroeger is in deze rubriek melding gemaakt van de oprichting der Inlandsche Militaire Vereeniging, de *Perserikatan Minahassa* waarvan het Hoofdbestuur gevestigd is te Magelang (*Java*).

De statuten dezer vereeniging werden goedge-

---

kleederen bij elkaar en verliet de woning, waarin hij veertig jaren van zijn leven had doorgebracht. Hiramani's wraak-plannen gedijden......

Spoedig daarop kwam de nieuwe sub-inspecteur van politie bij Debendra Babu met een bevel tot inhechtenisneming en voerde hem mede. Debendra vroeg om tegen borgstelling vrij gelaten te worden, wat echter geweigerd werd, zoodat hij den nacht achter slot doorbracht. Wel wetende, dat het een ernstige zaak was, vernederde hij zich om Nalini te laten roepen, aan wien hij met gevouwen handen smeekte hem voor ondergang te behoeden. Nalini was hierdoor zeer getroffen. Ofschoon hij Debendra Babu's snoodheid besefte, herinnerde hij zich dat deze een oud vriend van zijn vader was geweest en daarom beloofde hij diens verdediging op zich te nemen.

— Weldra werden nu Debendra Babu, met Abdullah voor den magistraat van Ghona gebracht, van verschillende misdrijven beschuldigd. Toen de zaak voor het Hof kwam, traden er verscheiden getuigen op, om beider schuld aan te toonen, ook Hiramani die ten slotte bekende, dat zij de persoon was geweest, die den anoniemen brief naar het hoofdkwartier had gezonden, waarop de zaak op nieuw geëntameerd was.

Zij verklaarde, dat zij dit alleen had gedaan, omdat zulk een groote misdaad niet ongestraft mocht blijven.

Deze gevangene vrij te pleiten, was een wanhopende taak, welke Nalini echter manhaftig vervulde. Nadat er re- en dupliek had plaats gehad, zou het vonnis weldra uitgesproken worden, toen het Hof eensklaps opstond, daar het over vijven was.

Nalini liep naar huis in de schemering, toen hij eensklaps een hand op zijn schouders voelde leggen en omkijkende, een oude man naast zich zag staan. Deze fluisterde hem iets in, dat hem deed glimlachen. Nadat zij even samen gesproken hadden, gingen zij naar een plaats, waar een draagstoel met dragers stond te wachten. Nalini nam daarin plaats en in een vlug tempo ging het voorwaarts, terwijl zijn metgezel er achter draafde.

Zoodra het Hof den volgenden dag weder vergaderd was, zei Nalini tegen den rechter:

— Zeer geleerde heer, ik heb het geluk gehad eenige inlichtingen te krijgen, die, naar ik vermeen, een nieuw licht zullen werpen op deze zaak. En zoodra men hem vergunde zijn getuige binnen te leiden, verscheen een oude man, die verklaarde Ram Harak te heeten en de ontslagen bediende van den gevangene te zijn.

Dit was een vreemd zeggen voor een getuige à décharge en er was doodelijke stilte in het rond, toen Ram Harak, onder eede, verklaarde, dat hij en niet Denbendra Babu op vertrouwelijken voet met de overledene was geweest, en dat zij zelve vergift had genomen, teneinde verbanning uit de kerk te ontgaan.

— Heeft zij u dat zelve gezegd? vroeg de rechter nadrukkelijk.

— Neen, geleerde heer, ik vernam het gisteren van Minna Bibi, de zuster van Karini; Pujari Bibi de dochter van Sadhu en Nasthan Bibi, die allen met de overledene samen woonden.

keurd bij gouvernementsbesluit van 30 Augustus 1910 no. 23.

Deze vereeniging heeft thans een eigen orgaan, n.l. de Tjahaja Minahasa, dat maandelijks verschijnt onder de motto's „Ten allen tijde trouw en liefde voor H.M. de Koningin Wilhelmina" en „Nederland zij steeds vereenigd met Insulinde".

Redacteur van het blad is de heer L. J. Mamahit.

Alle leden der vereeniging ontvangen het blad kosteloos. De abonnementsprijs bedraagt drie gulden 's jaars, terwijl elk nummer voor de som van 25 cent verkrijgbaar is. De aandeelhouders en donateurs der vereeniging, ontvangen het blad tegen den halven prijs. De advertentiekosten bedragen 15 cent per regel, met een minimum van 1 gulden. De oplaag is 4000 exemplaren.

Als orgaan van de Pesarikatan Minahasa, neemt het blad in zijne kolommen op alle opstellen, waarin de algemeene belangen van het Minahassasche land en volk besproken worden, derhalve ook van politieken aard. Er zal voor worden gezorgd, dat steeds de goede toon zal worden bewaard.

In no. 9 van het maandblad is opgenomen het portret van den oud-Beschermheer der vereeniging, den heer S. van Hulstijn, aan wien eenige welwillende woorden zijn gewijd en van wien men hoopt en vertrouwt, dat hij ook in de toekomst zijn raad en steun aan de vereen. niet onthouden zal.

In de Minahasa bestaan vijf afdeelingen van de Perserikatan Minahassa. Dit aantal is natuurlijk voor uitbreiding vatbaar, zegt het blad.

Eene afdeeling wordt eerst door het Hoofdbestuur erkend, wanneer er 50 gulden in de reservekas is voor kleine afdeelingen en 100 gulden voor de grootere. De bijdragen van de afdeelingen aan 't Hoofdbestuur worden o.a. bestemd voor de kosten van begrafenis van de leden, voor het zenden van intelligente jongelieden van Minahasasche afkomst naar Nederland teneinde aldaar hunne studies en hunne opvoeding te voltooien. Voor dit alles is veel geld noodig.

b. **Een Menangkabausch Dames Weekblad.**

De vereeniging Oost en West ontving onlangs een proefnummer van dit nieuw verschenen weekblad, dat meer in het bijzonder bestemd is voor de dames in het land van Minangkabau, die kunnen lezen en schrijven.

Met ingang van de maand Juli 1912 zou het blad verschijnen.

Redacteur van het blad is de heer Soetan Maharadja; als administr. is opgetreden de heer Sidi Soetan, terwijl de uitgave geschiedt door de Snelpersdrukkerij te Padang met name Orang alam Minangkabau.

Redactrices zijn de dames Zoebeida Ratna Djoewita te Padang en Siti Rohana te Kota Gedang bij Fort de Kock gelegen.

In het hoofdartikel wijzen deze laatsten op het feit, dat er te Buitenzorg wel de damesbladen n.l. de Poetri Hindia en de Tjong Hoa Wi Sin Po verschijnen, maar dat zulk een blad op het eiland Sumatra voor zoover bekend, nog ontbreekt.

Het aantal Inlandsche vrouwen ter Westkust van Sumatra en ook elders op het eiland, dat lezen en schrijven kan, neemt in den laatsten tijd sterk toe, waarmede verband houdt de neiging om op de hoogte te blijven van hetgeen er al zoo op de wereld voorvalt.

Het was, meenen die dames, een goede gedachte van de Padangsche Snelpersdrukkerij Orang alam Minangkabau om elken Zaterdag een blad speciaal voor de Inlandsche vrouw, te doen verschijnen.

De prijs bedraagt slechts 15 cent per maand.

De redactie spreekt het vertrouwen uit, dat vele Inlandsche vrouwen zullen medewerken en hare belangstelling zullen toonen door het nemen van een abonnement, of door regelmatigen aankoop kennis zullen maken met den inhoud. Zij, die niet lezen kunnen moeten aan bloedverwanten, vrienden of kennissen vragen het haar voor te lezen, want het blad wil ook strekken tot opvoeding der jeugd. Voor deze laatste kan de goede inhoud eene aanvulling zijn van hetgeen in de school is geleerd.

In het proefnummer treffen wij ook aan eene beschouwing over de richting der tegenwoordige Inlandsche vrouwenbeweging, een paar gedichten, een wensch, verschillende wijsgeerige gedachten en een romantisch verhaal „Walter van Staden", dat in België speelt.

School met den Bijbel in Ned.-Indië.

In no. 23 van de Boedi Oetomo van dit jaar kan men de in de Maleische taal gedrukte advertentie lezen van de onderwijzeressen H. J. Wellensiek (hoofdacte) en F. Merwat hulpacte), waarbij zij kennis geven, dat zij een Nederlandsche school met den Bijbel ten behoeve van de dochters uit den Javaanschen Prijajistand te Bintaran (Djocjacarta) hebben opgericht en geopend.

Het leerplan omvat de kennis van de navolgende vakken: de Bijbelsche geschiedenis; de Nederlandsche taal; het rekenen; de vrouwelijke handwerken.

Het schoolgeld bedraagt van 3 tot 5 gulden per maand. Jongens beneden den leeftijd van zes jaren kunnen ook worden toegelaten.

De meisjes kunnen in de school verblijf houden, en dan is de betaling als volgt:

Kinderen van personen met eene maandelijksche bezoldiging van minder dan

f 150	per maand	*f* 15.00
f 151 tot *f* 200	„	„ 20.00
f 201 tot *f* 300	„	„ 25.00
f 301 en hooger	„	„ 30.00

De Inlandsche stammen op het eiland Borneo.

Volgens mededeeling van den heer E. P. Gagola bin Talaut, opgenomen in de Taman Pengadiar van 15 Mei 1912 no. 10 moet men de Inlandsche bewoners van het eiland Borneo verdeelen in twee grootere afdeelingen, n.l. de oorspronkelijke bevolking en de Inlandsche vreemdelingen. De oorspronkelijke Dajaksche stam is die van de Kahajan's, welke uit 7 onderdeelen bestaat, n.l. Olo Ot; Olo Doesoen; Ot Danoem; Ot Pari; Oolo Maanjam; Olo Bekoempai; Olo Borangas.

De vier eerstgenoemde stammen houden verblijf in de bosschen van Centraal Borneo. De Olo-Maanden. Hij vroeg toen aan Ram Harak zijn schoon-

Nalini verzekerde, dat de ooggetuigen allen tegenwoordig waren en riep haar één voor één om getuigenis af te leggen. Zij zeiden:

Op den avond van Siraji's dood hadden zij haar krimpende in doodsstrijd op den grond gevonden en op hun vraag, wat haar scheelde, had zij gezegd, dat zij de dwinglandij van haar familie niet langer duldden kon. Deze waren haar n.l. even van te voren komen zeggen, dat zij haar in den ban wilde doen, omdat zij met een ongeloovige vriendschap had aangeknoopt; toen had zij eenige droppels arsenicum weten machtig te worden en die ingenomen. Hare familieleden besloten deze toedracht geheim te houden uit angst voor de politie. Ram Harak had hen nu echter angst aangejaagd door te zeggen, dat hij de volle waarheid zou mededeelen, opdat niet een onschuldige gestraft zou worden. Bovendien kwam een dome (apotheker) verklaren, dat Siraji een paar dagen te voren bij hem arsenicum had gehaald, z.g. om een hond te vergeven.

Na even met de juryleden beraadslaagd te hebben, zei de rechter tot Nalini, dat zijn cliënt van rechtsvervolging ontslagen was en kon Denbendra Babu als een vrij man naar huis terugkeeren. Toen hij Ram Harak met gevouwen handen aan de deur zag staan, sloot hij den trouwen ouden man in zijn armen en vroeg hem om vergiffenis.

Zoodra Ram Harak dien avond alleen was met zijn meester, vertelde hij dezen welke lage aantijginge Hiramani van zijn dochter gedaan had. Debendra Babu was verontwaardigd en zwoer, dat die vrouw nooit meer zijn drempel zou overschrijden. Hij vroeg toen aan Ram Harak zijn schoonzoon op te sporen en dien te zeggen, dat hij hem iedere vergoeding wilde schenken, die hij maar verlangde. De oude man glimlachte en ging de deur uit om een kwartier later terug te komen met een Samjasi (godsdienstig bedelaar), die zich ontpopte tot den vermisten Pulin.

Debendra Babu omhelsde hem en vroeg hem vergiffenis. Pulin zeide, dat hij zelf te laken was omdat hij de aantijgingen van Hiramani had geloofd en de deur was uitgeloopen. Hij vertelde, dat Ram Harak hem had gevonden, toen hij in den tempel zat te bidden en hem gezegd had in de buurt te blijven, tot hij Debendra Babu de oogen zou geopend hebben.

Debendra Babu beloonde de trouw van Ram Harak door hem een groot stuk land te geven en hem zelf een tulband op het hoofd te zetten. Ten einde zijn ontsnapping aan tuchthuisstraf te vieren, besloot hij een groot feest aan zijn buren te geven. De gebroeders Basu moesten alles beredderen en deden dit zóó goed, dat iedereen tevreden was en Debendra Babu door allen geroemd werd. Zoodra het feest afgeloopen was, beraadslaagde hij met de broeders, welke straf men Hiramani zou opleggen, en eenparig besloten zij haar dood te verklaren. Zij verboden daarop aan alle dorpelingen om haar te ontvangen en aan de winkeliers om haar iets te verkoopen.

Hiramani vond het toen te Kadampur te heet en vertrok voor goed van daar, tot ieders groote blijdschap.

---

jam wonen langs den Oostelijken oever van de Barito-rivier, terwijl de Olo Bekoempai zich aan den Westelijken oever van die rivier hebben neergezet vanaf Marabahan tot ver boven strooms in Midden-Borneo. De Olo Borangas wonen langs de zeestranden van de Kapoeas-Barito en Kahajanrivieren. De beide laatstgenoemde stammen zijn ontstaan uit eene vermenging van Dajaks met Maleiers en hebben dan ook gewijzigde taalvormen.

De aanwezige Inlandsche vreemdelingen moet men onderscheiden in Maleiërs, Boegineezen en Javanen. De Maleiers zijn afkomstig van Djohor (Malakka) en bewonen de kuststreken van de afdeelingen Martapoera, Bandjarmasin, Kendangan en Amoentai. In het dagelijksch leven spreekt men van hen als Orang Amoentai, Orang Aliaho en Orang Kaloea.

De Boegineezen zijn van den overwal van het eiland Celebes overgestoken en houden hoofdzakelijk verblijf op de Oostkust van Borneo.

De Javanen bewonen de Zuiderstranden en hebben zich het sterkst met de Djohorsche Maleiërs vermengd. Voornamelijk treft men hen aan te Bandjarmasin en omstreken. Dientengevolge is er een gemengde taal ontstaan, welke de Bandjareesche taal wordt genoemd.

Mangoen Hardjo. Zondag 16 Juni 1912 had ter hoofdplaats Semarang een drukbezochte vergadering plaats van de leden van den Bond van Inlandsche ambtenaren, waarbij het lid der Eerste Kamer, de heer Van Deventer, verschillende Europeesche ambtenaren en de Regenten van Magelang en Toemanggoeng tegenwoordig waren.

De heer Atmodirono leidde de vergadering en wees in zijne openingsrede op de groote wenschelijkheid om het onderwijs te verbeteren voor hen, die zich in den Staatsdienst wenschen te bekwamen en dus in de eerste plaats voor de leerlingen op de Eerste klasse scholen, waar het onderwijs zich aansluit aan dat van de Hoogere Burgerscholen. De heer Van Deventer verklaarde verheugd te zijn plaatselijk te kunnen zien en vernemen hoe naar vermeerdering van kennis wordt gestreefd en deed daarbij de mededeeling, dat het in het plan van eenige heeren lag om een meisjesschool op te richten en daar aan de vrouwelijke jeugd de gelegenheid te geven zich verder te bekwamen dan thans op de scholen het geval is.

Ten slotte werd besloten een rekest aan de Regeering in te dienen, waarbij verzocht zou worden de bezoldiging van de Inlandsche ambtenaren te verhoogen, die in het bezit zijn van het eind-diploma der hoofdenschool.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De nieuw benoemde Luitenant-Chinees te Buitenzorg. Maandag 16 Juli 1912 had, volgens de Perniagaän van den volgenden dag no. 136, de plechtige beëdiging plaats van den nieuwbenoemden Luitenant-Chinees te Buitenzorg, den heer Lie Beng Hok.

Men had zich daartoe vereenigd in het Vereenigingsgebouw van de Tiong Hoa Hwé Kwan vereeniging, waar, behalve het bestuur, tal van toongevende Chineezen aanwezig waren. Precies ten 10 ure voormiddags van dien dag, verschenen de Assistent-Resident, de Controleur en de Patih ter plaatse, waarna het besluit van benoeming werd voorgelezen en de beëdiging volgde. De Kapitein-Chinees, de heer Tan Tjoen Tjiang, belastte zich met de voorlezing in de Maleische taal, waarop de Assistent-Resident in een toespraak zijne voldoening uitsprak over het feit, dat de nieuwbenoemde titularis de functiën, waaraan in den tegenwoordigen tijd zulke eene groote verantwoordelijkheid is verbonden was had willen aanvaarden. Tevens had hij toen gelegenheid zijn leedwezen uit te drukken over het gebeurde tijdens het jongste Tjap-Goméfeest, waarbij ongeregeldheden onder de Chineezen hadden plaats gehad. Hij vertrouwde echter, dat dergelijke verwikkelingen in de toekomst door onderlinge samenwerking van de Chineesche officieren ter plaatse zouden worden voorkomen.

De heer Lie Beng Hok beantwoordde deze toespraak met de mededeeling, dat hij hoopte, dat de Chineezen te Buitenzorg in den vervolge de bestaande wetten en bepalingen zouden eerbiedigen.

De Oud-Luit.-Chinees, de heer Thung Tjoen Ho, voorzitter van de Tiong Hoa Hwé Kwan Vereeniging, bracht, namens deze, den dank aan het Europeesch bestuur over voor de benoeming van den heer Lie Kioeng Boen, wiens talenten, naar zijne meening, een waarborg waren, dat hij in zijn nieuwe functie, niet alleen op zijn plaats zoude zijn, doch ook, dat hij als bevorderaar van den Chineeschen vooruitgang de belangen van de Nederlandsch-Chineesche onderdanen zou weten te behartigen.

Na afloop der plechtigheid werd een foto van de aanwezigen genomen en bleef men nog eenigen tijd gezellig bijeen.

De viering der Chineesche Republiek. Reeds ten half zeven 's morgens was het op Vrijdag 28 Juni te Pasar Baroe en op Senin te Batavia een drukte van belang, schrijft de Pemberita Betawi van dien dag no. 149.

Nog nimmer hoorde men bij feestvieringen zulk een oorverdoovend geraas van afgestoken vuurwerk. De lucht was dik van de rook, de woningen nauwelijks zichtbaar en de grond als het ware bedekt met papier. De Chineesche huizen waren met bloemen versierd, overal werd de teng-teng gehoord en zoowel de Chineesche vijfkleur als de Nederlandsche driekleur waren uitgestoken.

Alles heeft dus gewezen op eene feestelijke stemming ter hoofdplaats Batavia, terwijl van onregelmatigheden nergens werd vernomen.

Zaterdag 29 Juli d.a.v. hield de Resident van Batavia, in het gebouw van de Jong-Chineesche Vereeniging aldaar, tijdens de officiëele ontvangst, zijn toespraak, welke is opgenomen in de Pemberita Betawi van 2 Juli j.l. en waaraan het volgende werd ontleend:

„Heeren Eere-Voorzitter, Voorzitter en leden van de feestcommissie.

Het is heden de dag dat door U de viering van het feest der totstandkoming van de Chineesche Republiek is vastgesteld en met één gevoel van vreugde, wensch ik, ook namens de alhier aanwezige Europeanen, U en al de leden van den Chineeschen stam van harte geluk met het feest van dezen dag. Moge aan de Republiek een lang levensbestaan zijn beschoren en zij de bestaande moeilijkheden binnen korten tijd weten te overwinnen, opdat aan alle Chineezen, zonder onderscheid, een behoorlijk levensbestaan kunne worden verzekerd. Moge het aan de Hooge Regeering van de nog jeugdige Republiek, met hulp van het opperwezen en door correcte plichtsbetrachting gegeven zijn de eensgezindheid onder het Chineesche volk tot stand te brengen en dit die plaats te geven onder de andere menschenrassen, welke het billijkheidshalve toekomt. Doch om dien zwaren plicht met goed gevolg te kunnen vervullen, zal het noodig zijn, dat alle leden van den Chineeschen stam, zoowel in het land zelf als daarbuiten, daarbij hunne medewerking verleenen. De Chineezen, in Nederlandsch-Indië verblijfhoudend, mogen daarbij begrijpen dat zij daar onder Nederlandsche vlag leven en een behoorlijk levensbestaan genieten, terwijl zij niet uit het oog mogen verliezen, dat het veranderen van bestaande wetten en toestanden moeilijker is dan men gewoonlijk denkt. Wij Nederlanders staan tegenover de Chineezen niet als vijanden. Een nadere uiteenzetting en verklaring is ten deze overbodig, waar wij beslist weten hoe de Chineezen over de noodige energie beschikken en velen hunner hun best doen om door werkzaamheid hun levensbestaan en dat van vrouw en kinderen te verbeteren.

Hoe gaarne de Indische Regeering ook de krachtige toename van het Chineesche element gadeslaat, zoo is het toch duidelijk, dat de nieuw aangekomenen zich moeten schikken naar de bestaande landsgebruiken en zich moeten onderwerpen aan 's lands wetten. Afwijking van dien billijken regel kan niet anders leiden, dan tot schade van allen. Gaarne wordt deze gelegenheid aangegrepen er bij U allen op aan te dringen de minder wetenden in te lichten en hen de overtuiging bij te brengen, dat een eerste vereischte voor het volk om vooruit te komen is de landswetten en de overheid te erbiedigen. Dat dit reeds door velen Uwer ook zóó begrepen wordt, bewijst het streven om aan het onderwijs steeds uitbreiding te geven.

Met den wensch, dat de Chineezen zich gelukkig mogen voelen onder welke vlag zij ook leven en dat een voortdurende goede verhouding moge bestaan tusschen Europeanen en Chineezen, eindigde deze toespraak onder het luide roepen van een Leve de Chineesche Republiek, Leve Koningin Wilhelmina! Nadat de Assistent-Resident, namens de gemeente Batavia zijne beste wenschen voor de Republiek had geuit, dankte de Majoor der Chineezen namens zijn landgenooten.

Het Chineesche Weekblad de „Hoa-Pit" Met ingang van 3 Augustus 1912 is ter hoofdplaats Batavia het Chineesche weekblad de Ho Pit verschenen. Het blad zal elken Zaterdag worden uitgegeven en alle onderwerpen behandelen, welke van nut kunnen zijn voor de Jong-Chineezen in Ned.-Indië. Verder zal men er een feuilleton en andere aangename verhalen in aantreffen. De leiding van het blad is opgedragen aan de heeren Tjioe Bau San, die ten deze wordt bijgestaan door de heeren Tjie Tjiu Koeij en Tjie Ijong Goan. De abonnementsprijs bedraagt *f* 2.25 per kwartaal.

Van Vreemde Koloniën.

Meermalen komen in de Fransche en in de Duitsche pers beschouwingen voor over de verhouding van 't blanke tot 't gekleurde ras in de koloniën, en waarin deze dan overigens ook mogen verschillen, over één punt zijn zij 't treffend eens, in dienstverhoudingen mag nooit een blanke onder een gekleurde gesteld worden. Zonder ons tot rechter in deze kwestie te willen opwerpen, meenen wij hier toch de aandacht erop te moeten vestigen, dat de Nederlanders in hunne Koloniën sedert lang over dit punt heen zijn. Bij eenige diensten en met name in 't leger, waarvoor elders den scheidingsregel streng verdedigd wordt, komt in O.-I. meermalen het geval voor, dat een blanke ondergeschikt is aan een bruinen broeder. Vooreerst heeft het inlandsche kader dezelfde graden als 't Nederlandsche, en een korporaal staat boven een soldaat, ongeacht de huidskleur of den landaard. Waren tot kort geleden bij de veldtroepen de landaarden in afzonderlijke compagnieën bijeengehouden, toch werd bij de velddiensten en 't betrekken van wachten reeds tot vermenging overgegaan, en bij de garnizoenstroepen liep de dienst van blank en bruin telkens onvermijdelijk dooreen. Maar nu is juist in den laatsten tijd ook voor de veldtroepen de vermenging inniger doorgevoerd; bij alle diensten zal de Europ. soldaat of korporaal onder een Javaansch-, Amboneesch-, Soendaneesch korporaal of sergeant kunnen komen te dienen. Door de aanstelling van inlanders tot luitenant bij de infanterie en tot officier van gezondheid, die de gewone diensten doen, evenals hun Nederl. collega's, is de stelselmatige ondergeschiktheid van 't eene ras aan 't andere ook opgeheven voor de officieren, de Nederlandsche 2e luitenant zal in dienst onder een inlandsch 1e luitenant kunnen komen te staan. Wij willen geenszins beweren, dat in onze koloniën de ongelijkheid is opgeheven, nòch ook dat de bedoeling daartoe in 't algemeen bestaat, ook niet dat de waardeering van gelijke diensten zonder vóór- of tegeningenomenheid en zonder aanzien van oorsprong geschiedt, daar is 't nog heel ver van af, maar wat er aan ongelijkheid reeds hier en daar is opgeheven, verdient zeer de aandacht. Het buitenland kan in dit opzicht bij ons een les van studie en practijk komen nemen.

MAROKKO.

Generaal Lyautey beschikt thans over een bezettingsleger van 45000 man, terwijl bovendien 10000 man in 't Algerijnsch-Marokaansch grensgebied gelegerd zijn.

Marokko is verdeeld in 5 groote militaire afdeelingen, t. w. Fez, Meknes, Rabat, Chaoeïa en Doekala. Elke afdeeling is weer onderverdeeld in kringen, gedeelten van kringen, posten. Dit is het in Tonkin, Madagaskar, West-Afrika met succes toegepaste stelsel. Elke afdeeling vormt een zoo zelfstandig mogelijke eenheid, waarin mobiele troepen 't gebied doorkruisen tusschen de garnizoenen der kringen en de posten. Bovendien houdt de resid.-gener. een sterke reserve in de hand om in 't onvoorziene te voorzien, en de gemeenschap van alle onderdeelen te verzekeren.

Overzien wij ook even de stelling der Spanjaarden. Zij voeren strijd in twee vrij wel van elkander gescheiden gedeelten, in de omgeving van Melilla en in de streek van Larache en El-Ksar.

Toen in 't laatst van 1911 verwoede aanvallen van de rif-harka's de regeering dwongen belangrijke versterking naar Melilla te zenden, werden daarvoor 2 brigades bestemd, en 2 andere brigades werden in 't moederland gereed gehouden, te Malaga en te Algésiras. Vat men 't geheel te zamen, dan kan men zeggen dat 50000 Spaansche troepen voor Marokko gebruikt worden, terwijl 't geheele leger van het moederland noodig is om hen op sterkte te houden. Spanje heeft, zou men kunnen zeggen, op het oogenblik alleen een koloniaal leger, waarvan ongeveer de helft door Marokko gebonden is en de wederhelft moeite heeft in de behoorlijke aanvulling daarvan te voorzien Naar het ons voorkomt put Spanje zich uit door een tekort in stelselmatig handelen, 't kan in dit opzicht alles leeren van generaal Lyautey.

***

Echt Fransch! Generaal Lyautey zal lid worden van de Académie Française bij de verkiezing van 31 Oct. Paul Adam de eenig overgebleven mededinger, heeft zijn candidatuur ingetrokken, devant le vaillant soldat. Lyautey zal zijn plaats te midden der onsterfelijken dus innemen volgens de beschikking van hen, die eerst zijn concurrenten waren.

GUYANA.

In den stillen tijd der politiek plegen de Fransche afgevaardigden de voeling met hun kiezers te gaan verlevendigen. Ook de vertegenwoordigers van de koloniën steken nu en dan den Oceaan over om zich naar die gewoonte te gedragen. En zoo heeft de député voor Guyana A. Grodet den 28en Augustus, voor een vergadering van meer dan 1000 toehoorders, te Cayenne verslag uitgebracht over zijn werkzaamheid als zoodanig. Daar er in den laatsten tijd weer stemmen opgaan om aan eenige der Fr. koloniën het recht te ontnemen om afgevaardigden te kiezen, zond de vergadering een motie aan den minister-president Poincaré, om op 't behoud der koloniale vertegenwoordiging aan te dringen.

DUITSCHE KOLONIËN.

Men ziet in Duitschland met leedwezen de vorderingen, die de Islam in Oost-Afrika maakt. Zoowel op de kust als in 't binnenl. zijn 't vooral de personen van eenig aanzien onder de bevolking die muselman worden, soms zelfs na eerst eenigen tijd christen geweest te zijn. Men knoopt daar de beschouwing aan vast, dat dit te meer reden tot verontrusting geeft, wijl de regeering in geval van woelingen moet steunen op de politie-troepen, die meerendeels uit mohamedaansche askaris bestaan (Gaz. Col. 23 Sept.).

***

Volgens een correspondent van het Kolon. Zeitschrift, moeten de Duitschers er niet op rekenen door de bevolking van Nieuw Kameroen vriendelijk ontvangen te worden, in 't bijzonder is de stemming niet gunstig in Opper-Sangha. Het is raadzaam op tegenstand bedacht te zijn, en tijdig voor telegrafische gemeenschap te zorgen.

BRITSCHE KOLONIËN.

Sir Fred. Lugard heeft tot taak de twee Nigeria's tot één te brengen. In de vijf jaren van zijn gouverneurschap is hem een ruim plan van arbeid toegedacht. De African Mail zegt daarover o. m.: Vooreerst 't stelsel der reorganisatie voor de samensmelting der twee protectoraten, de keuze van een hoofdplaats, inrichting der begrooting, alle bestuurs- en rechtsregelingen, voor zoover van 't reeds bestaande afwijkende.

In Noord-Nigeria is volgens beginselen gehandeld, die afwijken van elders gebruikelijke. De politieke inrichting wil de rechten van den Inlander op den grond verzekeren en den bouw der inlandsche maatschappij zooveel mogelijk behouden. Ook de direct geheven belastingen zijn naar dit beginsel ingericht. Daar is dus slechts voort te bouwen. Maar in Zuid-Nigeria is alles nog tot een begin van organisatie te brengen. Verschillende districten hebben eigen en verschillende bestuursstelsels. Voor de inkomsten en het onderwijs zullen grondslagen gezocht en proeven genomen moeten worden. Behalve deze punten heeft de nieuwe gouverneur de ontwikkeling van 't land, de scheepvaart, de steenkolen- en tinmijnen, den spoorwegaanleg enz. in 't kader zijner overwegingen op te nemen.

***

Aan een rede van den eersten minister, generaal Botha, in Losberg gehouden (zie uitvoerig N. R. Ct 24 Sept. Avondblad C), ontleenen wij een paar punten: Wat immigratie betreft, ieder kan komen, de regeering is genegen te helpen, maar zij wenscht de beste landbouwers uit de wereld, zooals de Hollandsche boeren. Aangaande de verdediging geldt, dat een ieder tot het 60ste levensjaar kan worden opgeroepen; maar den z.g.n. dienst van vier jaren voor de jonge mannen is zeer licht, slechts in het eerste jaar worden zij 3 à 4 weken in een kamp vereenigd, de overige 2 jaar komen zij slechts 14 dagen onder de wapenen.

***

Op het vredescongres te Genève heeft een voorvechter van de jong-Egyptische partij het congres tot de uitspraak geleid van de wenschelijkheid van een onmiddellijke ontruiming en het geven van zelfbestuur aan Egypte, in het belang van de vreedzame civilisatie van Afrika.

Dit besluit heeft oorlog gebracht in het vredescongres. Amerika, Engeland en Nederland keurden dit rechtstreeksch bemoeien met een brandend politiek vraagstuk en partij kiezen tegen de daarbij gevoerde staatkunde sterk af.

***

Eigenaardig is het besluit, waarbij de suffragets, wier reis naar Canada was aangekondigd daar als „ongewenschte" vreemdelingen zullen geweerd worden, op grond van een in Engeland uitgesproken voornemen om „trouble in Canada" te veroorzaken en dat onder haar „convicted criminals" voorkomen.

DE POETOEMAJO-GRUWELEN.

Men kan soms ongelijk en gelijk krijgen tevens, zoo nu Groot-Brittanië en de Vereen. Staten van Noord-Amerika. De Peruviaansche Kamer van afge-

vaardigden toch heeft geprotesteerd tegen de inmenging dier twee mogendheden in de bekend geworden mishandeling van inboorlingen om hen tot rubberlevering te dwingen, maar tevens eischte de Kamer een onderzoek en bestraffing van ieder, die aan dergelijke daden schuldig bevonden wordt. Mede wordt reeds een verklaring bekend gemaakt, volgens welke de prefect in het rubber-district de verzekering geeft, dat de Indianen thans afdoende bescherming en behoorlijke loonen krijgen. Moge het waar zijn en blijven!

DE CHINEESCHE LEENING.

Terwijl de vraag aan de orde bleef of de leening met den zes mogendheden groep nog in orde zou komen, beraadslaagde de onlangs door de Chineesche regeering gekozen staats-adviseur met een bankiersfirma te Londen, over een andere leening. Deze besprekingen schenen tot een gewenschte uitkomst te leiden, en den zesmogendh. groep werd ten laatste male voorgesteld zijn eischen te matigen, waartegen het Chineesche volk in verzet was gekomen. Zij golden een contrôle op het beheer van het geld en de toezegging, dat het niet tegen de betrokken mogendheden gebruikt zou worden, zoodat China bv. tegenover Rusland, Groot-Brittanië en Japan niet vrij zou zijn in zijn handelingen. Blijkbaar werd de met de Londensche firma aan te gane leening niet als ernstig of mogelijk geacht, maar nu de zesmogendheden-combinatie bij haar besluit gebleven is, is de 5 percent Chineesche goudleening toch in Londen gesloten tot een bedrag van 10.000.000 P.S.

Misschien om te toonen, dat de Engelsche regeering hierin de hand niet heeft, heeft zij in Peking laten protesteeren. Zij acht die daad niet te verantwoorden, aangezien China zoozeer achterstallig is in het afdoen van schulden, dat 19 twintigsten van het genoemde bedrag reeds dadelijk daardoor worden ingenomen. Bovendien zou de gegeven waarborg op de zoutopbrengst reeds gedeeltelijk voor andere aangegane verbintenissen verpand zijn.

Yan Shih-kai heeft echter geantwoord, dat de leening gesloten is en daarop niet meer teruggekomen kan worden, en de minister van Buitenlandsche zaken, Grey, vindt in Engeland geen bewondering voor de wijze, waarop hij een vriend in nood dieper in de put wil werken. Een deel der pers spoort zelfs aan, om, evenals Amerika dit gedaan heeft, de pretentiën, die Engeland nog op China heeft, kwijt te schelden.

Naar wij gelooven, zullen zij die van China groote sommen te vorderen hebben, niet aandringen op spoedige afdoening, de verantwoordelijkheid om de Chineesche moeilijkheden te doen voortleven zou te zwaar wegen en hun financiëel eigenbelang brengt bovendien ook mee, dat China uit het moeras zal komen waarin het zich bevindt. Daarentegen wil het ons voorkomen, dat zelfs bij de grootste welwillendheid van alle belanghebbenden, de som van tien millioen op verre na niet toereikend is om de Chineesche financiën op vasten bodem te brengen, zoodat die som wel wat verademing en rust kan schenken, maar het is zeer de vraag of het financiewezen daardoor naar wensch op dreef gebracht zal kunnen worden.

Oost= en West=Indisch Literatuur=overzicht.

Een geheimzinnige volksstam op Nieuw-Guinea.

In 't laatste nummer van „Die Zukunft" schrijft dr. Bruno Beheim-Schwarzbach een belangwekkend artikeltje over de zeden en gewoonten van sommige wilde volksstammen op Nieuw-Guinea, waaraan wij de volgende merkwaardige bijzonderheden over den geheimzinnigen, nog zeer weinig bekenden stam der Kuhuhuhu's ontleenen.

„De stam der Kuhuhuhu's houdt verblijf in een deel van het Engelsche gebied, dat door den Lakekamu-stroom wordt doorsneden, niet ver van de Duitsche grens. Dit gebied wordt door den genoemden stam als zijn onvervreemdbare geboortegrond beschouwd, en iedere indringer wordt er dus met vijandige oogen beschouwd. Nog is het aan geen enkelen Europeaan gelukt de Kuhuhuhu's in hun woonsteden te beluisteren. Steeds opnieuw hebben goudzoekers en Engelsche ambtenaren getracht hen te naderen, maar steeds vonden zij de kampplaatsen verlaten, al brandden ook de kampvuren nog.

Menigmaal hebben Europeanen geschenken, die voor de inooorlingen een onschatbare waarde hebben — kralen, rood laken, handspiegels bijlen — op een der verlaten kampplaatsen neergelegd, in de hoop, op die wijze vriendschappelijke betrekkingen te kunnen aanknoopen. Maar als de blanke 'n paar dagen of een paar weken later die plek weder opzocht, dan vond hij wel de nog warme asch van een nauwelijks uitgedoofd vuur, afval van vruchten en versche voetsporen, maar tevens ook onaangeroerd de door hem neergelegde geschenken.

Andere Papoea-stammen vreezen de Kuhuhuhu's als vergif. Tot hun nadeel hebben zij ondervonden, wat het zeggen wil, het grensgebied over te trekken. Een inboorling, die op de vogelvangst uitgaat, verdwijnt voor altijd; een kind, dat aan den oever der rivier speelt, wordt door een geheimzinnige hand in het mango-kreupelhout getrokken en keert nooit terug; een geheel gezin, dat op een op bamboe-palen gebouwd plat zijn nachtrust geniet, wordt met speren doorboord. Zulke voorvallen hebben de naburige Papoea's er toe gebracht, de Kuhuhuhu's te vreezen.

Toch drijven zij ruilhandel met hen. Zij brengen zout, aardewerk, gedroogde visch en leggen die voorwerpen op een hun daartoe aangewezen plaats. Daarop trekken zij zich, door een zonderling geroep uit de verte gewaarschuwd, voor eenige uren terug; de vreesaanjagende bergbewoners komen omlaag, bezichtigen de koopwaar, en leggen er, indien zij hun bevalt, als betaling huiden, vederen en andere produkten naast. De kustbewoner keert terug als de weg vrij schijnt te zijn. Is de belooning hem voldoende, dan neemt hij die mee en laat zijn waren liggen; zoo niet, dan trekt hij zich met leege handen nogmaals terug. Dit zakenverkeer tusschen wilden toont een eerlijkheidsbegrip, dat tot nadenken stemt.

Mij bekende leden van een goudzoekerssyndicaat, zoo besluit de schrijver, ontvingen van de Kuhuhuhu's verscheidene bewijzen van opmerkzaamheid. Die kwamen door de lucht fluiten, terwijl de Europeanen des avonds hun kleederen droogden, die nat waren van den dagelijkschen regen. Niemand werd gewond. Maar den volgenden dag doorboorde een pijl de borst van een drager in het dichte varengewas, en een tweede den arm van een anderen drager. Dergelijke voorvallen hebben den stam den roep van geheimzinnige gevaarlijkheid bezorgd. Hij is de merkwaardigste, dien ik onder de ethnologische wonderlijkheden op Nieuw-Guinea vond, en het is nog niet gelukt, hem het geheim van zijn bestaan te ontwringen."

(Ontleend aan de Telegraaf.)

Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in Ned.-Indië.

Behalve de hierna te noemen artikelen, bevat de Sept.-afl. van het Tijdschr. n. N. en L. een uit het Bulletin mensuel van de „Société de Geographie Commerciale de Paris" vertaalde bijdrage, getiteld: Een oordeel van Fransche zijde over Nederlandsch-Indië en over de Franschen op Java.

De schrijver, de vorige Fransche consul te Batavia, de heer de Saint Sauveur, spreekt over het algemeen zeer waardeerend over onze koloniën, wijst zijn landgenooten op hun gebreken, waar 't betreft zaken doen, hoewel in de laatste jaren meer activiteit door hen is betoond. Fransche kapitalisten, zegt hij, zijn eindelijk gaan deelnemen in landbouwondernemingen in Indië; terwijl vier jaren geleden het daarin vastgelegde kapitaal slechts vier millioen francs bedroeg, is dit thans gestegen tot veertig millioen, terwijl het aantal Franschen, dat in Indië een bestaan zoekt, in de cultures bijna dagelijks toeneemt.

Het artikel besluit met een opwekking aan Fransche jongelieden, om zich hier te lande een bestaan te zoeken en verzuimt niet daarbij de aandacht er op te vestigen, dat kennis van het Maleisch daarvoor onontbeerlijk is. Daartoe zou van regeeringswege aan een cursus in het Maleisch aan de School voor Oostersche talen te Parijs de noodige uitbreiding moeten worden gegeven.

De overige bijdragen dezer aflevering zijn getiteld: Het oeconomisch belang van de koloniale landbouwtentoonstelling te Deventer, door Abrahamson. — Samenwerking van de proefstations, door Id. — Het cocavraagstuk (vervolg), door Eenige belangstellenden in de cocacultuur. — Automobielverkeer in de koloniën. — De palm, welke de grondstof levert voor de Panamahoeden. — Cultuur en bereiding van gember. — Aeterische oliën, bereid uit grassen.— Wettelijke bepalingen betreffende thee in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika. — Wereldproductie en wereldverbruik van cacao in 1912.

Het gif der beschaving.

In het veertiendaagsch periodiek Het Tijdschrift, uitgever-redacteur F. E. Douwes Dekker, schrijft H. François over „het gif der beschaving".

Schr. vangt aan met een aanhaling van Batavus: „Op Inlandsche feesten ontbreekt de brandy zelden meer en de vroeger zoo rustige feestelijkheden, uitmuntend door welgemanierdheid en goede vormen, veranderen langzamerhand in een ruwe jool, onder den invloed van Koning Alcohol, en natuurlijk met het onvermijdelijk eindresultadt van vechtpartijen."

Het staat er zoo eenvoudig weg, vervolgt hierop

de heer Fr., maar wat sluit het niet in een tot huilen toe wanhopig makende ellende, en een aanklacht tegen ons, Europeanen, bij wie beschaving en Christelijkheid tevens insluiten alcoholmisère! En nu houden geleerde en hooge heeren in Europa geleerde en hooge conferenties om het gebruik van alcohol en opium in de tropen tegen te gaan! 't Is er mee als met het kalf en de put......

Eerst brengen zij den alcohol, als attribuut van hunne beschaving en dan gaan zij vergaderen en confereeren, en zeggen, dat 't toch zoo verschrikkelijk is, dat die Javanen bij al hun ondeugden nu ook nog drinken gaan.

Lees de beschrijving van het feest bij den Regent van Tjiandjoer, meen ik; hij ook vergelijkt het gracie-volle beweeg van den feestenden Inlander met het brallende, brute gedoe van feestvierende Hollanders......

En nu gaan we dat alles op Java ook krijgen...

Onder den sierlijk-geplooiden hoofddoek zullen dronkemans-oogen te schijnen komen; de mond, die in den regel niet dan beschaafde geluiden voortbrengt, zal zich nu openen voor Europeesch onbeschaafd gebrul en geschreeuw......

De mohammedaan-geheel-onthouders, die Christen-alkohol-gebruiker wordt.

De schrijver besluit zijn jammerklacht: ,,In Holland weten de drankbestrijders haast niet, hoe zij den machtigen vijand zullen bevechten, en nu gaan wij dien Duivel mèt den God der naam-christenen in Indië brengen, en maken daarmee van den Javaan een naamchristen en een duivel.

Meten met twee maten.

In hetzelfde Nr. van bovengenoemd tijdschrift beklaagt zich de heer Ong Boen Liang; hij zegt, dat het jaar 1910 al erg ongelukkig moet worden genoemd voor de Chineezen. Primo kregen zij de wet op het onderdaanschap, secundo de slechts gedeeltelijke afschaffing van het pas- en wijkenstelsel. De eerste wet is een verklaring van de pranakans tot Jans-zonder-land, de tweede een werktuig waarmee men met twee maten kan meten.

Met verschillende voorbeelden toont schrijver aan dat er groote onbillijkheid heerscht bij het uitreiken door het gouvernement van paspoorten aan Chineezen; kort gezegd: de wet bevoordeelt de rijke Chineezen en houdt de armen omlaag.

Ik wou wel, zegt O. B. L., dat Nederland eens ophield een christen-volk te zijn. Misschien zou het dan met één maat meten.

East and West.

Wel wat laat vestigen wij de aandacht op een belangrijk artikel van Dr. Hendrik P. N. Muller in het Juni-nummer van ,,East and West'' getiteld: The European community of the present time in Netherlands India.

Invoer van melkvee uit Nederland in Ned.-Indië.

In het jongste Nr. der z.g.n. te Buitenzorg verschijnende Korte berichten, lezen wij met betrekking op bovengenoemd onderwerp, het navolgende:

Aangezien met het oog op het verbod van invoer van melkvee uit Australië de verschillende eigenaren van melkinrichtingen en verdere bezitters van uitheemsch vee in Ned.-Indië waarschijnlijk zullen trachten melkvee uit Nederland te betrekken, mag het van belang worden geacht hier mede te deelen, dat bij het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg, in antwoord op een desbetreffende vraag, van de agenten te Batavia der stoomvaartmaatschappijen ,,Nederland'' en ,,Rotterdamsche Lloyd'' bericht is ontvangen, dat voor het vervoer van rundvee van Amsterdam en Rotterdam naar de verschillende havens in Ned.-Indië, die door de stoomschepen van genoemde maatschappijen zelve worden aangedaan, thans eene vracht wordt genoteerd van *f* 300 per stuk, inclusief oppassing, water, voeding en stalling, mits per schip 10 stuks tegelijk worden vervoerd.

Insulinde.

Insulinde, het orgaan der vereeniging van dien naam, is met het nieuwe nummer van 1 Sept. in zeer verkleind formaat verschenen, wat we, zoo midden in een jaargang, niet praktisch vinden.

Onder de mededeelingen van het hoofdbestuur treft het bericht van het aftreden van den redacteur, den heer P. J. H. van Rietschoten; het genoemd hoofdbestuur zal nu weder zelf het orgaan redigeeren.

Overigens bestaat de inhoud grootendeels uit bijdragen die de Indoquaesties raken, als: Wie kweekt rassenhaat?, door E. — Indië vooruit, door Indonesiër. — Wat de Indo wenscht, of Indische sociale politiek, door Frits.

Veeartsenijkundige Bladen voor Ned.-Indië.

Voornaamste inhoud van afl. 3 van den loopenden jaargang: Veeartsenijk. bijzonderheden over de afdeeling Bataklanden der residentie Tapian. Na Oels, door J. C. F. Sohns. (Hierin belangrijke mededeelingen, welke den ethnograaf zullen interesseeren. Bijv.: Bij oude huizen vindt men aan den gewoonlijk kwistig met inderdaad zeer verdienstelijk snijwerk versierden voorgevel een plank, waarop in ruw, naïef schilderwerk — in rood, zwart en wit — voorgesteld is een rund in het midden, met naar beide zijden symetrisch verdeeld een optocht, bestaande uit geleiders, muzikanten met hunne instrumenten-dragers, en paarden, zoowel aan de hand geleid als onder den man). — De werkkring van den paardenarts, lid der commissie tot aankoop van troepenpaarden. — Eenige cijfers uit de kliniek van den garnizoensziekenstal te Batavia, door W. van der Burg. — Bouw en keuze van het artilleriepaard, door M. G. Barrier.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 39: Duitsch Nieuw-Guinea, door dr. J. Dekker. — De begrooting van Nederl.-Indië voor 1913. — De begrooting van Suriname en van Curaçao voor 1913. — Debietrecht op tabak in Nederland. — Een nieuw reglement voor de particuliere landerijen op Java. — Kultuurberichten (Rijstkultuur in Indië. — Uitvoerrecht op rijst gevraagd. — De bacovekultuur in Suriname. Enz.) — Kleine mededeelingen (China's eerste consul in Indië. — Kolonisatieproeven in de Lampongs. — Koloniale tentoonstelling te Semarang in 1914. Enz.). — Verkeerswezen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië.

No. 19 brengt het slot van M. van Geuns' geïllustreerde artikelenreeks over ,,Met den Gouverneur-Generaal op reis''.

Behalve een stukje over ,,De groeivoorwaarden onzer cultuurplanten'', bevat dit Nr. het vervolg der brieven van een Inlander, die een onderwerp aanroert, dat ook in het jongste nummer van de z.g.n. Groene Amsterdammer behandeld wordt, n.l. over de kerstening van den Inlander, waarop we in een volgend overzicht terug komen.

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van ,,Oost en West'', Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 tot 6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en Trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, De Boodschapper, Revue économique, Ind. Gids, Teijsmannia, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscrt.

En tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Het Bat. Nieuwsblad t/m 4 Sept. 1912;
De Locomotief t/m 3 Sept.;
Het Soer. Handelsblad idem;
De Sumatrapost t/m 6 Sept.;
De Sumatrabode t/m 5 Sept.;
Tjahaja Sumatra idem;
De Indische Mercuur No. 40;
Weekblad voor Ned.-Indië No. 20;
De Banier No. 24;
De Bandelier No. 7;
Meteor. waarnemingen in de koloniën Suriname en Curaçao in het jaar 1911;
Bandera Wolanda No. 166;
Departement van Landbouw te Suriname. Verslag over het jaar 1911;
Eenige wenken voor het bespuiten met koperverbindingen;
De Inl. kunstnijverheid in Ned.-Indië, door L. E. Jasper en Mas Pirngadie. Deel I.
Het Radium en de Geneeskunde door Is. Zeehandelaar J.Bz., arts;
IXde Overzicht van de uitkomsten der gewestel. onderzoekingen naar de Economie v. d. Dessa. Deel I: Eigenlijk Overzicht en Deel III: Bijlagen van idem.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagel. Bestuur der Vereeniging:

De maandelijksche samenkomst van het *Dagelijksch Bestuur* der Vereeniging en de *Redactie-Commissie* van **Het Koloniaal Weekblad** zal plaats hebben op **Donderdag den 17en Oct. 1912**, ten **8½ ure n.m.**, *Heulstraat 17, den Haag.*

Alle belangstellenden zijn hartelijk welkom.

Hoofdbestuursvergadering te houden op Zaterdag den 26sten October 1912, des namiddags ten 2½ ure, in het lokaal der Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, te 's-Gravenhage. (Art. 7 al. 1 van het Huish. Reglement).

Punten van Behandeling:

1e. Opening.
2e. Notulen der vorige Hoofdbestuursvergadering. (Zie Kol. Weekblad 1 Augustus 1912. No. 31.)
3e. Mededeelingen betrekking hebbende op:
a. het Informatie-bureau.
b. het Koloniaal Weekblad.
c. de hulpverstrekking aan de noodlijdenden op het eiland Aruba.
d. het houden van een Koloniale tentoonstelling.
Hetgeen verder ter tafel zal worden gebracht.

E. VAN ASSEN, Secretaris.

Van de Ned. Afd. der N.-I. Mij. van Nijverh. en Landbouw:

OPENBARE VERGADERING, **Vrijdag 4 October 1912**, 's avonds 8 uur, te *'s-Gravenhage, Zuid-Holl. Koffiehuis, Groenmarkt* (Zaal 4). Onderwerp: **Landbouw in Suriname.** Spr.: de Heer A. D'ANGREMOND, oud-bacoveplanter in Suriname. **Toegang vrij.**

De Voorzitter: P. J. VAN HOUTEN.
De Secretaris: S. STIBBE.

De leden der Ver. „Oost en West", die deze voordracht wenschen bij te wonen, kunnen kosteloos toegangsbewijzen krijgen **Laan van Meerdervoort 187** *en* **Heulstraat 17.**

Van het Informatie-Bureau:

(*Heulstraat 17, Den Haag*).

Aan een openbare school voor uitgebreid lager onderwijs te Paramaribo, waarvan de hoogste drie klassen overeenkomen met een hoogere burgerschool met 3-jarigen cursus hier te lande, kan geplaatst worden een **onderwijzer**, die, behalve de hoofdakte, ook moet bezitten akten voor 2 vreemde talen of voor wiskunde en één vreemde taal.

Het aanvangssalaris, ingaande op den dag der inscheping naar de kolonie, bedraagt *f* 2200, met 5-jaarlijksche verhoogingen van *f* 400, tot een maximum van *f* 3400, waarbij dienstjaren in Nederland voor de helft medetellen.

Gehuwde onderwijzers of weduwnaars met minderjarige kinderen genieten een tegemoetkoming in de huishuur ten bedrage van *f* 200 's jaars. Voor elk der genoemde bijakten L. O. wordt eene verhooging van *f* 100 toegekend. Is de titularis in het bezit van akten M. O., dan wordt er een speciale regeling getroffen ten aanzien van de daarvoor toe te kennen verhooging.

De overige voordeelen aan de betrekking verbonden zijn: 1. het radicaal van ambtenaar in den zin van de reglementen op het verleenen van pensioenen, wachtgelden en verloven; 2. eene gratificatie voor uitrusting, gelijkstaande aan het bedrag van 12 maanden salaris; 3. overtocht voor landsrekening van Amsterdam naar Paramaribo als passagier der 1e kl. per stoomschip van den Kon. W.-I. Maild., c.q. vergezeld van, of — indien de titularis daartoe vóór zijn vertrek vergunning bekomen heeft van den Minister van Koloniën — gevolgd door de echtgenoote en ongehuwde wettige kinderen en stiefkinderen (zoons en stiefzoons voor zooveel zij op den dag der inscheping nog geen 21 jaar oud zijn).

Aan sollicitanten beneden den leeftijd van 35 jr. wordt de voorkeur gegeven.

Zij, die in aanmerking wenschen te komen, hebben zich vóór 10 October per gezegeld en gefrank. verzoekschrift te wenden tot Dr. H. D. Benjamins, Stadhoudersplein 4, 's-Gravenhage, met overl. van hun akten van bevoegdheid tot 't geven van onderwijs, alsmede van het bewijs dat zij onder geen mil. dienstverband staan en van een na heden door den burgemeester hunner woonplaats afgegeven verklaring van goed zedelijk gedrag.

Wie voor plaatsing in aanmerking komt, wordt door de geneesk. commissie van het Dept. van Kol. te 's-Gravenhage opgeroepen tot het ondergaan van een onderzoek naar zijn physieke geschiktheid. — Daarvoor worden geen reis- of verblijfkosten vergoed.

Ter beschikking van den G.-G. van N.-I. kunnen worden gesteld personen, die in het bezit zijn van een door de Mij. tot bev. der Bouwkunst uitgereikt diploma van **bouwkundig opzichter**, ten einde voorloopig voor een tijd van 5 jaren, met den titel van bouwk. opzichter, ter beschikking van den directeur der B. O. W. te worden geplaatst.

Zij zullen benoembaar zijn tot architect bij den waterstaat en 's lands B. O. W. in N.-Indië, nadat zij het examen voor die betrekking hebben afgelegd.

De bezoldiging der bouwk. opzichters zal bedragen *f* 200 's maands, met 5 driej. verhoogingen elk van *f* 35 's maands. De architecten genieten 'n traktement van *f* 450 's maands, met 2 driejaarlijksche verhoogingen elk van *f* 75 's maands.

Zij, die voor uitzending naar N.-I. ter plaatsing op den bovengenoemden voet in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij gez. adres vóór 15 Oct. a.s. te wenden tot het Dept. van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

Aan de uitzending is verbonden: a. overtocht voor gouv. rekening als passagier der 2e kl., c.q. ook voor het wettig gezin; b. eene gratificatie voor uitrusting, ten bedrage van *f* 1000; c. eene voorloopige bezoldiging van *f* 80 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar N.-I.

(Ned. Staatscrt van 29 en 30 Sept. '12, No. 228.)

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 31 Aug. 1912. No. 70.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 2 jaar verlof aan de hoofdverpleegster mevr. E. M. Ch. Berghuis; 1 jaar aan den administrateur N. J. H. Greuder; 10 maanden aan den controleur W. J. R. Zieck; 10 maanden aan den onderwijzer A. C. Deenik; 1 jaar aan Mr. E. von Noël; 10 maanden aan Mr. W. Boekhoudt; 10 m. aan den controleur J. Th. Jarman en J. R. F. Verschoor van Nisse.

Ontslagen: op verzoek de stationscommies J. J. F. Reif; de commies Th. K. J. van Kuijk; de onderwijzer T. F. Viersen; de ambten. C. L. Kühr; de resid. L. Kreischer; de klerk L. Ch. Th. Passa.

Benoemd: tot ingenieur F. van der Goot; tot referendaris L. von Dewall; tot 1en commies P. J. v. Kraaijenoord en E. E. Martens; tot leeraar B. L. de Vries; tot adsp.-controleur W. G. Moggenstorm, W. H. J. Cambier van Nooten en L. J. Husselman, tot kantoorchef C. A. M. Wrück; tot 3den commies A. A. Ch. Platt; tot vervoerscontroleur J. A. Burgemeester; tot opziener 2e kl. M. van Voskuijlen; tot ass.-resident van Indragin H. O. C. Petri, van Bonthain L. Tip, van Pare-Pare J. M. Masset; tot kantoorchef J. M. Hartog en W. Textor Grieve; tot ass.-resident van Soemenep, J. C. S. v. Kraaijenoord; tot commies F. W. Körnmann; tot ingenieur M. Schröder.

Belast: met de waarneming der betrekking van ass.-resident van Pemalang H. A. Elias.

Benoemd: tot hoofdcommies Mr. Dr. N. Beets; tot 1en commies W. G. Stroband, A. E. J. Blok en W. Ch. Meijroos; tot leeraar D. van Spiegel; tot bouwkundige C. P. Gerson en J. P. Coelen; tot kapitein der Chineezen te Padang Lie Siem Tjoan.

Militair Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den kapitein W. C. Lemei en aan den onderluit. N. G. v. d. Akker.

Ontslagen: op verzoek eervol de luit.-kol.-intend. C. F. A. de Wilde.

Overgeplaatst: naar Malang de 1e luit.-kwart.m. W. H. Luijmes; naar Batavia de id. C. Tissot van Patot; naar Batavia de id. C. J. Bal.

Uit de Javasche Courant van 3 Sept 1912. No. 71.

Civiel Departement.

Verleend: 10 maanden verlof aan Mr. H. Maten; 4 maanden aan den houtvester H. H. Geul.

Ontslagen: op verzoek eervol de posthouder E. G. W. Windhouwer; de telephoonopzichter L. Ch. A. de Nijs; de ambtenaren mej. N. Maarschalk en A. D. Camerik; de commies D. S. Engko; de klerk mej. J. M. Provoost; de opz. R. C. Schouten.

Belast: met de waarneming der betrekking van tijd. ass.-resident der afd. Flores A. M. Hens.

Benoemd: tot luit. der Chineezen te Lassem H. H. Liem; te Makassar Laij Djin Heang; tot civiel-gezaghebber C. L. Kuhr.

Militair Departement.

Benoemd: tot photograaf A. J. Staal; tot topograaf J. W. J. Krol; tot onderluitenant F. J. Claassen, C. Ch. Woltering en P. W. G. Nieuwland.

Geplaatst: te Batavia de 1e luit. H. H. Stieltjes; te Tjimahi de 1e luit. F. A. Palm; bij het 20e bat. de 1e luit. P. J. M. Smith; te Soerabaja de off. v. gez. W. P. Smit Sibinga; op Atjeh de id. F. J. Noordhoek Hegt; te Timor Koepang de idem M. Meijers; te Magelang de id. J. Beets; te Batavia de id. N. J. C. van Hasselt; te Willem I de id. L. C. F. Victor; te Batavia de paardenarts W. M. P. Mulle.

Benoemd: tot secretaris-kassier bij het marine-établissement C. H. L. Kaulbach.

Overgeplaatst: naar Batavia de off. van gezondh. A. C. de Kock; naar Magelang de idem H. C. Lauta; naar Padangsidempoean de idem A. N. C. Malver.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het **Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187**, zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te oekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, **Reinkenstraat 56.**

Acht dames en één heer voor pianolessen.

Eene dame voor het geven van lessen in de Eng. taal.

Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; hoofdacte middelbaar Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.

Jonge Dame (diploma Zang en Muziek) voor hulp in huishouden en les geven aan kinderen.

Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Mal. taal.

Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.

Twee jonge dames voor Gouvernante naar Indië, waarvan eene H.-acte heeft.

Twee dames v. vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.

Vijf jonge dames voor kinderjuffrouw naar Indië, waaronder twee die reeds in Indië waren.

Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.

Drie geg. Oud.-Officieren O.-I. L., waarvan één is gedipl. ziekenverpleger, voor eenig administratiewerk, geldinkasseeren, magazijnmeester.

Eene Dame voor zanglessen.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Eene Dame v/h. geven v. lessen aan spraakgebrekkigen.

Twee geg. O.-I. mil. v. oppasser of magazijnknecht.

Een heer voor muzieklessen.

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Twee bekw. linnennaaisters, waarvan een uit naaien gaat van 9—5 uur.

Beschikb. voor de reis naar Indië twee zeebaboes en 1 mannelijke Inlandsche bediende.

☛ Indische dienstboden kunnen zich aangeven in **LAAN v. MEERDERVOORT 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.
Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

W. B. REGENHARDT, Weimarstraat 309, 's-Gravenhage,	Maleisch, Javaansch, Soendasch, Atjehsch.	gediplomeerd.
A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	Javaansch.	
D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage,	Maleisch.	
W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage,	Javaansch.	
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	Javaansch.	

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17, Den Haag**, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.**

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.

Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,**
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 2.20** per **50 ex.**, plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,**
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 1.55** per **50 ex.**, plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17**, de Firma MARTINUS NIJHOF, **Lange Voorhout 9, Den Haag**, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. **Onze West:**

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.

Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven

voor de noodlijdenden op Bonaire en Aruba de som

van f ....

NAAM: WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.